

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
SOCIALVÅRD

FATTIGVÅRDEN
1954

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1956

INLEDNING

TILL

Fattigvården / Kungl. Socialstyrelsen = [Public assistance] / [Social Welfare Board]. – Stockholm, 1920-1958. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1918-1956.

År 1918-1935, år 1920-1937 utgiven av Statistiska centralbyrån. 1918-1949 med innehållsförteckning och sammanfattning på franska. 1950-1960 med innehållsförteckning och sammanfattning på engelska.

År 1935-1949 med parallelltitel på franska: Assistance publique.

År 1950-1956 med parallelltitel på engelska: Public assistance.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. U, Kommunernas fattigvård och finanser. – Stockholm, 1877-1920.

Täckningsår: 1874-1917

Efterföljare:

Socialhjälpen / Kungl. Socialstyrelsen = [Social assistance] / [Social Welfare Board]. – Stockholm, 1959-1962. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1957-1960

Socialvården / Statistiska centralbyrån = Social welfare statistics / National Central Bureau of Statistics. – Stockholm, 1963-1983. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1961-1981

Fattigvården 1954.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2012.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
SOCIALVÅRD

FATTIGVÅRDEN
1954

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1956

OFFICIAL STATISTICS OF SWED
SOCIAL WELFARE

PUBLIC ASSISTANCE

1954

SOCIAL WELFARE BOARD

STOCKHOLM 1956

KUNGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER

F Ö R O R D

Socialstyrelsen får härmed framlägga berättelse angående kommunernas fattigvård under år 1954. I anslutning till berättelsen har intagits ett avsnitt om ålderdomshemmen under samma år.

Den närmaste ledningen av fattigvårdsstatistiken har handhäfts av t. f. förste aktuarien *Thore Grönqvist*.

Stockholm i april 1956.

ERNST BEXELIUS

GUSTAF HOLMSTEDT

Innehållsförteckning		Contents	
<i>Text</i>	<i>Sid.</i>	<i>Text</i>	<i>Page</i>
Sammanfattning på engelska	7	Summary in English	7
I. Primärmaterial och bearbetningen	9	I. <i>Primary material and the method of presenting it</i>	9
Principerna för redovisningen	9	Principles for the report	9
Bearbetningen av materialet	9	The revision of the material	9
II. Antal understödsfall och dessas fördelning på olika familjetyper	10	II. <i>Number of cases of relief and their distribution among different family types</i>	10
Antal familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna	10	Number of families aided by the Public Assistance Boards	10
Antal understödda familjer, fördelade efter familjetyper	11	Number of aided families divided in family types	11
Antal understödda familjer, fördelade efter barnantal	12	Number of aided families divided according to number of children	12
Understödsfallens fördelning efter huvudpersonens ålder	14	The distribution of the cases of relief according to the age of the principal person	14
III. Understödsdagarnas antal och andel av befolkningen	16	III. <i>Number of the receivers of relief as compared to the population</i>	16
Antal personer med understöd av fattigvårdsstyrelserna	16	Number of persons aided by the Public Assistance Boards	16
Understödsdagarnas fördelning på barn och äldre samt efter civilstånd	16	The distribution of the receivers of relief between children and grown-ups and according to civil status	16
Antal understödsdagare i förhållande till folkmängden	18	Number of receivers of relief as compared to the population	18
Fattigvårdssamhällellenas fördelning efter understödsfrekvensen	20	The distribution of the public assistance communities according to the frequency of Public Assistance	20
IV. Understödsdagare med tilläggspension m. m. samt understödda barn med barnbidrag eller bidragsförskott	20	IV. <i>Receivers of relief with supplementary pension, and children aided with special children's allowances or maintenance advances</i>	20
Antal understödsdagare med tilläggspension m. f. tillägg till folkpension	20	Number of receivers of relief with supplementary old-age pension and other additions to the pension	20
Antal understödsfall med särskilt barnbidrag eller bidragsförskott	22	Number of cases with special children's allowances or maintenance advances	22
V. Understödsfallens fördelning efter understödets beskaffenhet	25	V. <i>Distribution of the cases of relief according to the character of the relief</i>	25
Fattigvårdens huvudformer	25	The main forms of Public Assistance	25
Förekomsten av hemunderstöd	27	The frequency of domestic relief	27
Förekomsten av vård på sjukvårdsanstalt	28	The frequency of medical care at hospitals	28
Förekomsten av »annan hjälp»	28	The frequency of »other forms of relief»	28
VI. Hemunderstöd	28	VI. <i>Domestic relief</i>	28
Antal understödsfall m. m.	28	Number of receivers of relief, etc.	28
Understödet varaktighet	31	The duration of the relief	31
Understödet värde	32	The value of the relief	32
VII. Vård på sjukvårdsanstalt	34	VII. <i>Medical care at a hospital</i>	34
Antal vårdtagare m. m.	34	Number of receivers of relief, etc.	34
Antal vård dagar och vårdens värde	36	Number of days and the value of the care	36

VIII. » <i>Annan hjälp</i> »	38
Antal understödsfall m. m.	38
Understödetts värde	39
IX. <i>Understödetts rättsliga form och totala värde</i>	39
Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form	39
Understödetts totala värde	41
Återbetalade understödsbelopp	42
X. <i>Ålderdomshemmen under år 1954</i>	44
Antal ålderdomshem och platsantalet	44
Hemmens ålder	48
Förekomsten av specialavdelningar	48
Hemmens storlek	49
Antal vårdtagare och beläggningen på ålderdomshemmen	50
Hemmens driftskostnader	52
Hemmens finansiering	58

Tabeller

Tab. 1. Antal understödsfall med fördelning efter familjetyp samt antal understödstagare fördelade på vuxna män, kvinnor samt barn, länsvis	62
» 2. Antal understödstagare med tilläggs-pension, antal barn i understödda familjer med särskilt barnbidrag eller bidragsförskott samt understödsfallens fördelning med avseende på understödets rättsliga form, länsvis	64
<i>Ordlista på engelska</i>	66

VIII. » <i>Other forms of relief</i> »	38
Number of cases of relief, etc.	38
The value of the relief	39
IX. <i>Legal form and the total value of the relief</i>	39
The distribution of the cases of relief according to the legal form of the relief	39
The total value of the relief	41
The value of the repaid relief	42
X. <i>Homes for the Aged in 1954</i>	44
Number and capacity of the homes	44
Age of the homes	48
Special departments	48
Size of the homes	49
Number of residents	50
Current costs of the homes	52
Financing of the homes	58

Tables

Table 1. Number of cases of relief distributed according to family type and number of cases, as divided between men, women, and children in each district	62
» 2. Number of receivers of relief with supplementary pension, number of children in the families aided with special children's allowances or maintenance advances, and the distribution of the cases of relief in each district in regard to the legal form of the relief	64
<i>Glossary</i>	66

Summary¹

Cases of relief and their distribution among different family types

As reported to the Social Welfare Board from the Public Assistance Boards there were about 152 400 families who received relief in 1954, and including all family members the number of aided persons was about 306 600.

In relation to 1953 these figures are almost unchanged in the cities, but decreased in the rural areas by a little more than 6 000 to about 64 900.

In respect to the distribution of the relief there are no great changes among the different types of families since 1953. The number of single men with children has increased by 20 %, single women with children by 5 %. Married couples without children have decreased by about 7 %.

As to the number of receivers of relief the changes are just as small. The number of women has decreased by 3 %, men by 4 %; children under 16 years have increased by 1 %.

The difference in the distribution of family types between rural and urban districts is rather small and is due to the fact that the cities have more single women and fewer married among their receivers of relief. The group »families with children» in the whole country constituted 32 %. Most of them belonged to the family type »married couples with children» which comprised 21 % of all the cases of relief.

About 22 % of the aided families had 1 or 2 children, and about 10 % had 3 or more children. Among the married couples, 38 % had 1 or 2 children and 23 % 3 or more children.

In the report those cared for in the Homes for the Aged are *not* included, as the statistics since 1949 only comprise receivers of relief who got home relief, medical care or some other relief from the Public Assistance Boards. Therefore the total number of families, or persons aided by Public Assistance was somewhat larger than the figures mentioned above. A special publication about the Homes for the Aged and their residents in 1950 has been published by the Social Welfare Board. (*Alderdomshemmen och deras*

vårdtagare år 1950). Chapter X in this publication presents some information about the Homes for the Aged in 1954.

Receivers of the relief as compared to the population

Of all the aided persons, 34 % were children. The relative number of children receiving aid has been proportionately the same since 1953.

The number of persons aided by Public Assistance in the relief forms mentioned above was only 4.3 % of the whole population of the country. The corresponding figure for the rural areas was 3.6 %, and, for the cities, 4.9 %. During the 1940s the relative number of cases of relief decreased by about 50 %. Thus in 1940 the corresponding figure was 8.4 %. The relative number has decreased more in the rural areas than in the cities.

The frequency of relief varied greatly in different parts of the country. Thus the number of aided persons, in percentage of the whole population, was lowest in the South of Sweden, about 2 à 3 %. The frequency increases the further north you get, and is greatest in the far North (7.5 %).

Of the large cities, Stockholm had the greatest percentage of relief (6.8 %).

Domestic relief

The most common form of relief granted by Public Assistance Boards is domestic relief, which constituted about 117 000 or 77 % of all cases reported in 1954. The number of families granted domiciliary assistance decreased from 1953 by more than 4 300 or about 3.5 %.

The distribution according to family type of the families granted domestic relief, differs from the corresponding families of all those aided by Public Assistance, especially in the fact that there are relatively fewer single men without children among those who have received domestic relief.

The total number of persons who received domestic relief was 249 500. The cases of relief are of two main types, those alleviating perma-

¹ Glossary see page 66

ment and those alleviating temporary distress. The permanent cases of relief constituted about $\frac{1}{4}$ of all cases. The average number of months for the relief was 5.4 for all cases.

In 1954 Public Assistance Boards paid 87.0 mill. Sw. crowns (altogether) for domestic relief, which is 6.7 mill. crowns or 8.3 % more than in 1953. The average value of this relief was 137 crowns a month; in 1953 it was 116 crowns. In the rural areas the average domestic relief was 99 crowns and in the cities it was 164 crowns.

Medical care at a hospital

The number of persons for whom the Public Assistance Boards paid a longer or shorter stay at a hospital, constituted 38 300, 52 % of whom were men, 42 % women, and 6 % children. This means a decrease since 1953 of 1 100 persons. The total value of the medical care granted receivers of relief was 21.7 mill. crowns; in 1953 21.7 as well. The costs are generally counted on the basis of the small fees which the Public Assistance Boards pay to the municipal hospital and other public medical institutions.

The average stay for those granted hospital care was 146 days (184 in the rural areas and 108 in the cities). About 30 % had spent the whole year at a hospital, while more than half had spent less than three months there.

Other relief

In 1954, 32 200 cases had received »other relief» (boarding out, equipment for going to a hospital, fares etc.). In 1953 the corresponding figure was 32 600. The value of this relief amounted to a total of 6.5 mill. crowns (6.6 mill. crowns in 1953).

Value of the relief

The whole value of the sum that the Public Assistance Boards have paid in domestic relief, medical care or some other form of relief in 1954, was 115.2 mill. crowns or 6.6 mill. crowns (6.1 %) more than in 1953.

Homes for the Aged

As from 1949, care at Homes for the Aged is no longer included in the report, as only a very

few of the residents in such homes can be regarded as receivers of relief. An old-age pensioner whose old-age pension is sufficient to pay for his or her stay in a home, is no longer considered as receiving relief, even if the municipality exacts a higher fee from the pensioner who is not entirely dependent upon his old-age pension.

On December 31, 1954, there were 1 357 Homes for the Aged in use in Sweden (1 188 in the rural areas and 169 in the cities). These homes together had room for 37 463 residents. 93 % of these residents stayed in Homes for the Aged proper; the remaining 7 % belonged to departments for the mentally deranged and for chronic invalids, which were administered in connection with the Homes for the Aged proper. The amount of accommodation in these special departments has decreased during the past few years.

Most of the homes are quite small. 62 % have a maximum of 20 places and 89 % of 40 places, and half of the total number of places are to be found in homes with a maximum of 30 places. About 86 % of the places in the Homes for the Aged proper were occupied. There was a somewhat higher percentage in the special departments (91 and 96 % respectively in the departments for the mentally deranged and for chronic invalids). The small homes as a rule have a lower percentage of number of places occupied than the large.

The total number of days of care in the various types of institutions during 1954 were 11.9 mill., which means that there were about 32 600 residents daily in the Homes for the Aged.

In 1954 total current costs for the homes amounted to 125 mill. crowns whereof salaries amounted to 48 %, compared with 37 % in 1949. The average cost per day and per person under care in the Homes for the Aged proper amounted in 1954 to 10.44 crowns, in 1953 the same figure was 10.11 crowns and in 1949 6.53 crowns. In the homes in the cities the costs amounted to 11.93 crowns and in the rural homes to 9.86 crowns.

I. Primärmaterialet och bearbetningen

Principerna för redovisningen. Fattigvårdsstatistiken omfattar sedan 1949 alla familjer (och personer), som under redogörelseåret fått understöd av fattigvårdsstyrelserna enligt fattigvårdslagen, enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. eller ur fond eller donation under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning. De som erhållit vård på ålderdomshem medtas numera inte i fattigvårdsstatistiken. Denna omfattar sålunda endast sådana understödstagare som åtnjutit hemunderstöd, vård på sjukvårdsanstalt samt annan av fattigvårdsstyrelsen lämnad hjälp. På sid. 44—60 i denna publikation lämnas en särskild redogörelse för ålderdomshemmen under år 1954.

Statistiken över den öppna fattigvården grundar sig på uppgifter ur det socialregister som enligt lagen den 20 mars 1936 (SFS 1936: 56) skall föras i varje kommun. De principer som gäller för redovisningen till fattigvårdsstatistiken är också desamma, som ligger till grund för socialregistrets förande. Vid redovisningen av understödstagarna och av dem uppburna understöd utgör familjen i fattigvårdsrättslig mening enheten. En familj omfattar enligt fattigvårdslagen huvudpersonen (som kan vara man eller kvinna) samt de personer som härleder sin hemortsrätt från denne, dvs. hustru samt barn och adoptivbarn under 16 år. Barn, som fyllt 16 år och som enligt lagen är självständiga hemortsrättsledare, redovisas för sig, dock endast om de erhållit för dem själva avsedd hjälp. Vare sig familjen i dess

helhet eller endast hemortsrättsledaren själv eller i förekommande fall endast hustrun eller de minderåriga barnen blivit delaktiga understöden, redovisas dessa familjevis. I fråga om personlig vård, som meddelats någon av familjemedlemmarna på sjukvårdsanstalt, lämnas dock i varje särskilt fall uppgift om antalet personer, som åtnjutit dylik vård, med fördelning på vuxna män och kvinnor samt barn.

De redovisade understödsfallen hänförs till endera av följande sju familjetyper: 1) ensam man utan barn, 2) ensam man med barn, 3) ensam kvinna utan barn, 4) ensam kvinna med barn, 5) gift par (eller samboende) utan barn, 6) gift par (eller samboende) med barn samt 7) ensamma barn. För familjer med barn uppges i varje särskilt fall antalet hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade minderåriga barn. Dessutom lämnas uppgift om de av familjens barn under 16 år som omhändertagits av barnavårdsnämnd.

Bearbetningen av materialet. Bearbetningen har bedrivits i två etapper. Efter erforderlig granskning och komplettering av primärmaterialet har för varje kommun vissa uppgifter hopsummerats. Dessa kommunsummer ligger till grund för tabellbilagan till denna berättelse (sid. 62—65).

En andra etapp har utgjorts av en stickprovsundersökning, som omfattar vart femte av de redovisade understöds-

fallen. Huvudresultaten meddelas i form av de texttabeller som ingår i den följande berättelsen. Absoluta talen i dylika tabeller bör uppmultipliceras med fem för att utgöra de verkliga antalen eller beloppen.

Urvalets representativitet bestyrks i flera sammanhang i det följande. Relativa tal och medeltal kan sålunda vid en jämförelse konstateras vara i det närmaste lika i stickprovsundersökningens tabeller och i de som grundar sig på hela materialet. I de tabeller vari huvudsummorna återges i absoluta tal har samtliga därpå beräknade procenttal i fördelningen angetts; sålunda även i de fall då de bygger på en mycket liten frekvens. Vissa tabeller, som grundas på femtedelsurvalet, består emellertid uteslutande av relativa tal. För att kun-

na bedöma på hur stor frekvens procenttalet bygger, har detta satts inom parentes i de fall då absoluta talet är mellan 50 och 100. En punkt utvisar, att det absoluta talet understiger 50.

De uppgifter som grundas på hela materialet återges i tabellbilagan länsvis med fördelning på landsbygd och städer, varjämte särskilda uppgifter lämnas för de större städerna. I själva berättelsen framträder i stället de regionala och lokala olikheterna genom materialets uppdelning på olika s. k. riksområden. Sistnämnda fördelningsgrund har emellertid i allmänhet kommit till användning blott i de sammanställningar som fotats på det totala undersökningsmaterialet. Indelningen i riksområden överensstämmer med motsvarande indelning i folkräkningarna.

II. Antal understödsfall och dessas fördelning på olika familjetyper

Antal familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna. Antal familjer, som erhållit *hemunderstöd, vård på sjukvårdsanstalt* eller *annan hjälp* under 1954, redovisas i tab. 1 i tabellbilagan (sid. 62), fördelade på olika familjetyper, dels länsvis, dels i de större städerna. Antal understödda familjer inom dessa hjälpformer uppgick i runt tal till 152 400; dessa fördelade sig på landsbygd och städer samt efter familjetyper på sätt som framgår av tablån överst på nästa sida.

Enär statistiken numera, som tidigare nämnts, icke omfattar de understödsfall som enbart erhållit vård på ålderdomshem, är hela antalet av fattigvården understödda familjer något större än vad som framgår av de här redovisade talen.

De på ålderdomshem vårdade understödstagarna torde emellertid endast uppgå till något tusental i hela riket.

Sedan 1953 har antalet familjer, som erhållit hjälp i någon av ovannämnda tre former, minskat med ca 4 %. Minskningen i antalet understödsfall på landsbygden utgör 9 %, medan antalet i städerna varit ungefär oförändrat. En familjetyper, nämligen gruppen »ensamma barn», har visat en kraftig ökning (15 %). För de övriga grupperna har de förändringar inträffat att ensamma män med barn och ensamma kvinnor med barn ökat med 20 resp. 5 % sedan 1953, medan grupperna ensamma kvinnor utan barn och gifta par utan barn bägge minskat med ca 7 %.

Antalet understödsfall och understöds-

	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftna par el. samboende		Ensamma barn	Summa understödsfall
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
Landsbygd								
Antal understödsfall	16 421	425	18 836	5 255	9 727	14 131	73	64 868
Ökning el. minskn. sedan 1953	-1 441	+ 9	-3 432	+ 40	-1 387	+ 139	- 13	- 6 085
D:o i %	- 8,1	+ 2,2	- 15,4	+ 0,8	- 12,5	+ 9,9	- 15,1	- 8,6
Städer								
Antal understödsfall	23 643	652	24 917	10 485	10 153	17 567	99	87 516
Ökning el. minskn. sedan 1953	- 688	+ 171	+ 343	+ 658	- 70	- 69	+ 36	+ 381
D:o i %	- 2,8	+ 35,6	+ 1,4	+ 6,7	- 0,7	- 0,4	+ 57,1	+ 0,4
Hela riket								
Antal understödsfall	40 064	1 077	43 753	15 740	19 880	31 698	172	152 384
Ökning el. minskn. sedan 1953	-2 129	+ 180	-3 089	+ 698	-1 457	+ 70	+ 23	- 5 704
D:o i %	- 5,0	+ 20,1	- 6,6	+ 4,6	- 6,8	+ 0,2	+ 15,4	- 3,6

tagare på landsbygden inom olika riksområden samt i städer av olika storlek framgår av tab. A, som även visar de absoluta och relativa förändringarna sedan 1953.

På landsbygden har antalet fall minskat inom alla delar av riket. Störst har nedgången varit i Mälardalen med ca 16 % och minst i Övre Norrland med ca 1 %. Vad städerna beträffar uppvisar Stockholm och Göteborg en smärre ökning, medan antalet fall i Malmö ökat med

5,5 %. Övriga städer redovisar en obetydlig nedgång.

Antal understödda familjer, fördelade efter familjetyper. Understödsfallens fördelning på familjetyper framgår av tab. B, som bygger på stickprovundersökningen. Ensamstående kvinnor omfattade totalt 39 % av samtliga understödda familjer samt äkta makar 34 %, vilket i stort sett är samma fördelning som föregående år.

Tab. A. Antal understödsfall och understödstagare inom olika riksområden år 1954

Riksområde	Antal understödsfall	Ökning (+) eller minskning (-) sedan 1953		Antal understödda personer	Ökning (+) eller minskning (-) sedan 1953	
		Antal	%		Antal	%
Landsbygd	64 868	- 6 085	- 8,6	134 685	- 7 631	- 5,4
Mälardalen	11 757	- 2 212	- 15,8	23 288	- 2 947	- 11,2
Östra Götaland	9 421	- 905	- 8,8	18 044	- 1 209	- 6,3
Skåne, Blekinge och Halland	7 702	- 612	- 7,4	15 704	- 684	- 4,2
Bohuslän och Vänerlän	9 847	- 641	- 6,1	18 586	- 1 000	- 5,1
Dalarna och Nedre Norrland	17 481	- 1 644	- 8,6	36 180	- 1 713	- 4,5
Övre Norrland	8 660	- 71	- 0,8	22 883	- 78	- 0,3
Städer	87 516	+ 381	+ 0,4	171 901	+ 1 276	+ 0,7
Stockholm	27 900	+ 92	+ 0,3	51 992	+ 4	+ 0,0
Göteborg	9 975	+ 116	+ 1,2	19 432	+ 19	+ 0,1
Malmö	5 401	+ 283	+ 5,5	11 054	+ 580	+ 5,5
Övriga städer över 30 000 inv.	17 377	- 81	- 0,5	35 558	- 203	- 0,6
Städer under 30 000 inv.	26 863	- 29	- 0,1	53 865	+ 876	+ 1,7
Hela riket	152 384	- 5 704	- 3,6	306 586	- 6 355	- 2,0

Tab. B. Understödsfallens fördelning på olika familjetyper bland tilläggs pensionärer och övriga understödstagare

Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{3}$ av understödsfallen

	Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	därav, i %, tillhörande familjetypen						
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		ensamma barn
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
1. Understödstagare med tilläggs pension								
Landsbygd	4 554	29,3	0,3	39,4	2,2	19,9	8,9	—
Städer	4 650	26,2	0,2	45,9	2,4	19,3	6,0	—
Hela riket	9 204	27,7	0,3	42,7	2,3	19,6	7,4	—
2. Övriga understödstagare								
Landsbygd	8 411	22,9	0,9	24,1	11,1	12,0	28,7	0,3
Städer	12 855	27,4	0,9	22,0	15,6	8,9	25,0	0,2
Hela riket	21 266	25,6	0,9	22,8	13,9	10,1	26,5	0,2
3. Samtliga understödstagare								
Landsbygd	12 965	25,1	0,7	29,5	8,0	14,8	21,7	0,2
Städer	17 505	27,1	0,7	28,3	12,1	11,7	20,0	0,1
Hela riket	30 470	26,3	0,7	28,8	10,4	13,0	20,7	0,1

Skillnaderna i fördelningen på familjetyper är rätt små mellan landsbygd och städer.

Andelen familjer med barn (inräknat ensamma barn) uppgick i hela riket till 32 %, vilket jämfört med 1953 innebär en ökning med två enheter. De flesta barnfamiljerna tillhörde familjetypen gifta par med barn, som år 1954 omfattade 21 % av samtliga understödsfall, vilket är en procent högre än föregående år. På landsbygden omfattade barnfamiljerna 30,6 %, i städerna 32,9 %.

Understödstagarna har i det följande fördelats på folkpensionärer med inkomstprövade tillägg till folkpensionen (i det följande kallade tilläggs pensionärer) och övriga understödstagare. Sådana inkomstprövade tillägg kan vara tilläggspension, kommunalt bostadstillägg, hustrutillägg eller änkepension. Bland tilläggs pensionärerna omfattade de barnlösa familjetyperna 90 % och bland övriga understödstagare 59 % av understödsfallen.

Antalet understödsfall, där huvudmannen åtnjutit tilläggs pension och övriga understödda familjer framgår av nedanstående tablå, som också visar fördelningen på landsbygd och städer.

	Antal understödsfall	Ökning (+) el. minskning (-) sedan 1953	antal	%
1. Understödstagare med tilläggs pension				
Landsbygd	22 770	— 260	—1,1	
Städer	23 250	— 540	—2,3	
Hela riket	46 020	— 800	—1,7	
2. Övriga understödstagare				
Landsbygd	42 055	— 5 810	—12,1	
Städer	64 275	+ 735	+ 1,2	
Hela riket	106 330	— 5 075	— 4,6	

Antal understödda familjer, fördelade efter barnantal. Hur de understödda familjerna fördelar sig efter barnantal framgår av tab. C, som grundar sig på stickprovsundersökningen. Vid grupperingen av familjerna efter barnantal har medräknats samtliga redovisade barn under 16 år, såväl hemmavarande eller på fattig-

Tab. C. Antal fattigvårdsunderstödda familjer inom olika familjetyper, fördelade efter barnantal
Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{5}$ av understödsfallen

Familjetyper	Understödstagare med tilläggspension			Övriga understödstagare			Samtliga understödstagare		
	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket
<i>Ensamma män</i>									
Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)	1 349	1 226	2 575	1 999	3 647	5 646	3 348	4 873	8 221
Därav, i %, med 0 barn	99,0	99,3	99,1	96,3	96,7	96,6	97,4	97,3	97,4
1—2 »	0,8	0,7	0,8	2,6	2,6	2,5	1,9	2,1	2,0
3 el. fl. »	0,2	—	0,1	1,1	0,7	0,9	0,7	0,6	0,6
<i>Ensamma kvinnor</i>									
Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)	1 892	2 245	4 137	2 966	4 835	7 801	4 858	7 080	11 938
Därav, i %, med 0 barn	94,8	95,0	94,9	68,4	58,4	62,2	78,7	70,0	73,6
1—2 »	3,8	4,4	4,1	24,3	33,5	30,0	16,3	24,3	21,0
3 el. fl. »	1,4	0,6	1,0	7,3	8,1	7,8	5,0	5,7	5,4
<i>Gifta par el. samboende</i>									
Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)	1 313	1 179	2 492	3 422	4 354	7 776	4 735	5 533	10 268
Därav, i %, med 0 barn	69,1	76,2	72,5	29,5	26,2	27,7	40,5	36,9	38,6
1—2 »	21,2	17,4	19,4	39,9	47,9	44,4	34,7	41,4	38,3
3 el. fl. »	9,7	6,4	8,1	30,6	25,9	27,9	24,8	21,7	23,1
<i>Ensamma barn</i>									
Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)	—	—	—	24	19	43	24	19	43
Därav, i %, med 1—2 barn	—	—	—	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
3 el. fl. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Samtliga familjer</i>									
Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)	4 554	4 650	9 204	8 411	12 855	21 266	12 965	17 505	30 470
Därav, i %, med 0 barn	88,6	91,4	90,0	59,0	58,3	58,6	69,4	67,1	68,1
1—2 »	7,9	6,7	7,3	25,7	29,7	28,1	19,5	23,6	21,8
3 el. fl. »	3,5	1,9	2,7	15,3	12,0	13,3	11,1	9,3	10,1

vårdens bekostnad utom hemmet vårdade barn som de barn vilka omhändertagits av barnvårdsnämnderna eller utackorderats i fosterhem, barnhem eller på annan anstalt.

Av samtliga understödda familjer hade 22 % 1 eller 2 barn och ca 10 % 3 eller fler barn. Givetvis förekom barnen mest bland gifta par, av vilka 38 % hade 1 eller 2 och 23 % 3 eller fler barn.

Bland tilläggspensionärerna hade 7 % av familjerna 1 eller 2 barn och inemot 3 % fler barn.

Övriga understödstagare, som icke åtnjutit tilläggspension, är betydligt oftare barnrika; 28 % av dessa familjer

hade 1 eller 2 barn och 13 % hade 3 eller fler barn. Av de äkta makarna hade 44 % 1 eller 2 barn och 28 % 3 eller fler barn. Drygt $\frac{1}{3}$ av de ensamma kvinnorna hade minderåriga barn att försörja, 30 % 1 eller 2 barn och 8 % 3 eller fler barn, medan endast 3 % av de ensamma männen hade minderåriga barn.

Mellan landsbygd och städer förefinns vissa skillnader. Så är t. ex. andelen understödda familjer utan barn något större på landsbygden än i städerna medan motsatsen är fallet för ett- och tvåbarnsfamiljerna.

Hela antalet barnfamiljer, som någon

Tab. D. Antal understödsfall fördelade efter försörjarens ålderUrvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{5}$ av understödsfallen

Ålder	Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)			Ökning (+) el. minskning (-) i % sedan 1953		
	Landsbygd	Städer	Hela riket	Landsbygd	Städer	Hela riket
—15 år	24	19	43	.	.	.
16—29 »	1 592	2 910	4 502	- 3,0	- 1,3	- 1,9
30—39 »	1 872	3 467	5 339	- 2,7	+ 1,7	+ 0,1
40—49 »	2 138	3 249	5 387	- 6,2	+ 1,2	- 1,9
50—59 »	2 435	2 833	5 268	+ 2,0	+ 0,1	+ 1,0
60—66 »	1 761	2 301	4 062	- 4,0	+ 2,0	- 0,7
67— »	3 143	2 726	5 869	- 23,1	- 2,6	- 14,8
Tillhopa	12 965	17 505	30 470	- 8,6	+ 0,2	- 3,7

gång under år 1954 åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna, uppgick enligt nedanstående tablå till i runt tal 48 600, innebärande en ökning sedan föregående år med 2,1 %. Antalet hemmavarande eller på fattigvårdens bekostnad utom hemmet vårdade barn i dessa familjer var cirka 102 800. De understödda barnfamiljerna resp. barnen fördelar sig på ett- och tvåbarnsfamiljer resp. flerbarnsfamiljer på följande sätt.

	Landsbygd	Städer	Hela riket	
			1954	1953
Antal barnfamiljer	19 800	28 800	48 600	47 600
Därav med				
1—2 barn	12 600	20 600	33 200	32 200
3 el. fl. barn	7 200	8 200	15 400	15 400
Antal barn	46 000	56 800	102 800	102 000
Därav i familjer med				
1—2 barn	17 300	28 500	45 800	44 500
3 el. fl. barn	28 700	28 300	57 000	57 500

Understödsfallens fördelning efter huvudpersonens ålder. För varje familj, som åtnjutit understöd, har huvudpersonens eller hemortsrättsledarens födelseår uppgetts. I tab. D lämnas en översikt över antalet understödda huvudpersoner i olika åldrar, samt de relativa förändringarna inom resp. åldersgrupper sedan 1953.

Under 1954 har antalet understödsfall

minskat framförallt inom åldersgrupperna över 66 år. I städerna uppvisar grupperna mellan 30 och 66 år en smärre ökning. För åldersgrupperna under 30 år har såväl på landsbygden som i städerna en smärre nedgång konstaterats.

Den relativa åldersfördelningen bland tilläggs pensionärer och övriga understödstagare i landskommuner resp. städer framgår av tab. E.

I städerna är åldersgrupperna 16—29, 30—39 samt 40—49 år något talrikare företrädna än i landskommunerna, medan motsatsen är fallet med åldrarna över 66 år.

Bland tilläggs pensionärerna är självfallet åldringarna starkt övertaliga. I ca 45 % av samtliga understödsfall inom denna kategori av understödstagare var huvudpersonen 67 år och däröver och 63 % av fallen 60 år och däröver. Bland övriga understödstagare var motsvarande tal 8 resp. 20 %.

I tab. E redovisas även åldersfördelningen inom olika familjetyper för tilläggs pensionärer och övriga understödstagare. Bland tilläggs pensionärerna märks särskilt den stora andelen åldringar (70 %) över 66 år bland de gifta par där båda makarna åtnjuter tilläggs pension. Bland makar, av vilka endera

Tab. E. Antal understödsfall inom olika familjetyper fördelade i procent efter försörjarens ålder bland tilläggs pensionärer och övriga understödstagare år 1954

Urvalsundersökningen omfattande 1/3 av understödsfallen

Ålder	Understödstagare med tilläggs- pension				Övriga understödstagare					Samt- liga under- stöds- fall	
	En- sam- ma män	En- sam- ma kvin- nor	Giftna par el. samboende		Samt- liga famil- jer	En- sam- ma män	En- sam- ma kvin- nor	Giftna par el. sam- bo- ende	En- sam- ma barn		Samt- liga famil- jer
			endera m. till- läggs- pen- sion	båda m. till- läggs- pen- sion							
<i>Landsbygd</i>											
Antal understödsfall (1/3)	1 349	1 892	835	478	4 554	1 999	2 966	3 422	24	8 411	12 965
Därav, i %, där försörjaren var i åldern											
—15 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	0,3	0,2
16—29 >	10,4	5,3	1,5	0,8	5,6	24,4	17,4	9,7	—	15,9	12,3
30—39 >	12,7	6,4	7,3	1,7	8,0	15,6	12,2	24,4	—	17,9	14,4
40—49 >	14,4	9,4	16,3	2,3	11,4	14,4	15,8	25,2	—	19,2	16,5
50—59 >	15,9	13,3	26,6	7,5	15,9	17,9	21,4	21,1	—	20,4	18,8
60—66 >	10,4	17,1	18,6	16,8	15,3	10,6	16,4	10,6	—	12,6	13,6
67— >	36,2	48,5	29,7	70,9	43,8	17,1	16,8	9,0	—	13,7	24,2
<i>Städer</i>											
Antal understödsfall (1/3)	1 226	2 245	607	572	4 650	3 647	4 835	4 354	19	12 855	17 505
Därav, i %, där försörjaren var i åldern											
—15 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	0,2	0,1
16—29 >	8,1	3,7	2,2	0,3	4,2	26,9	21,1	16,4	—	21,1	16,6
30—39 >	9,4	5,5	13,8	1,4	7,1	21,4	20,3	31,6	—	24,4	19,8
40—49 >	11,8	6,4	15,0	2,3	8,4	20,3	20,6	25,7	—	22,2	18,6
50—59 >	13,4	14,1	26,2	5,8	14,5	17,2	17,8	15,4	—	16,8	16,2
60—66 >	13,6	21,4	19,6	21,0	19,1	10,0	14,7	7,8	—	11,0	13,1
67— >	43,7	48,9	23,2	69,2	46,7	4,2	5,5	3,1	—	4,3	15,6
<i>Hela riket</i>											
Antal understödsfall (1/3)	2 575	4 137	1 442	1 050	9 204	5 646	7 801	7 776	43	21 266	30 470
Därav, i %, där försörjaren var i åldern											
—15 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	0,2	0,1
16—29 >	9,3	4,4	1,8	0,6	4,9	26,0	19,7	13,5	—	19,0	14,8
30—39 >	11,1	5,9	10,1	1,5	7,5	19,3	17,2	28,4	—	21,9	17,5
40—49 >	13,2	7,8	15,7	2,3	9,9	18,2	18,8	25,5	—	21,0	17,7
50—59 >	14,7	13,7	26,4	6,6	15,2	17,4	19,2	17,9	—	18,2	17,3
60—66 >	11,9	19,5	19,0	19,0	17,2	10,3	15,3	9,0	—	11,7	13,3
67— >	39,8	48,7	27,0	70,0	45,3	8,8	9,8	5,7	—	8,0	19,3

åtnjuter tilläggspension, är däremot det övervägande antalet (73 %) av huvudpersonerna under 67 år. De ensamma männen uppvisar en högre procent (60 %) invalider, dvs. tilläggspensionärer under 67 år, än de ensamma kvinnorna (51 %). Beträffande understöds-

tagare, som inte åtnjuter tilläggspension, är bland ensamma män de yngsta åldrarna (under 30 år) starkare representerade än inom övriga hithörande familjetyper. I fråga om de giftna inom samma kategori av understödstagare, är de arbetsföra åldrarna relativt talrikare och

de äldsta endast sparsamt företrädda i jämförelse med vad fallet är inom övriga familjetyper. De gifta männen var

sålunda i 54 % av samtliga fall mellan 30 och 50 år samt i blott 6 % av fallen över 66 år.

III. Understödstagarnas antal och andel av befolkningen

Antal personer med understöd av fattigvårdsstyrelserna. Som understödda personer eller understödstagare betecknas i det följande samtliga familjemedlemmar i de familjer som erhållit understöd av fattigvården. Detta sker oavsett om familjen som helhet eller endast någon eller några av dess medlemmar kommit i åtnjutande av hjälp eller vård.

Antalet understödstagare uppgick under år 1954 i runt tal till 306 600. De fördelade sig på landsbygd och städer samt på män, kvinnor och barn under 16 år i enlighet med följande tablå, som även redovisar förändringen i antalet understödstagare sedan föregående år.

Sedan 1953 har antalet understödstagare minskat med drygt 6 300 (2 %). Denna minskning faller huvudsakligen på landsbygden. Antalet män har minskat något mer (3,5 %) än antalet kvinnor (3,3 %). Sammanlagt har antalet vuxna personer minskat med 3,4 %, medan antalet barn ökat med 0,7 %.

Antalet understödstagare inom olika län samt i de större städerna framgår av tab. 1 i tabellbilagan (sid. 62), samt inom olika riksområden av tab. A (sid. 11).

Understödstagarnas fördelning på barn och äldre samt efter civilstånd. En belysning av understödstagarnas fördelning på barn (under 16 år) och äldre samt på civilstånd lämnas i tab. F. Fördelningen av de vuxna understödstagarna efter civilstånd grundar sig på grupperingen av understödsfallen efter familjetyper. Ensamstående vuxna män och kvinnor har hänförts till grupperna ej gifta män resp. kvinnor samt gifta par (eller samboende) till gifta män resp. kvinnor. I stort sett torde detta motsvara den verkliga fördelningen av understödstagarna efter civilstånd.

Beträffande de vuxnas andel av samtliga understödda personer finner man av tab. F genomgående ett större antal

	Antal vuxna personer			Antal redovisade barn	Samtliga understödstagare
	Män	Kvinnor	Tillhoppa		
<i>Landsbygd</i>					
Antal understödstagare	40 704	47 949	88 653	46 032	134 685
Ökning el. minskning sedan 1953 . .	- 2 680	- 4 640	- 7 320	- 311	- 7 631
D:o i %	- 6,2	- 8,8	- 7,6	- 0,7	- 5,4
<i>Städer</i>					
Antal understödstagare	52 015	63 122	115 137	56 764	171 901
Ökning el. minskning sedan 1953 . .	- 656	+ 862	+ 206	+ 1 070	+ 1 276
D:o i %	- 1,2	+ 1,4	+ 0,2	+ 1,9	+ 0,7
<i>Hela riket</i>					
Antal understödstagare	92 719	111 071	203 790	102 796	306 586
Ökning el. minskning sedan 1953 . .	- 3 336	- 3 778	- 7 114	+ 759	- 6 355
D:o i %	- 3,5	- 3,3	- 3,4	+ 0,7	- 2,0

kvinnor. De vuxna kvinnorna utgör sålunda i hela riket 36 %, under det att proportionen av män stannar vid 30 %. Störst är kvinnoöverskottet bland tilläggspensionärerna; inom denna kategori utgjorde nämligen kvinnorna nästan hälften av samtliga understödda personer, männen däremot 38 %.

Även med avseende på de vuxna understödstagarnas fördelning efter civilstånd råder olikheter mellan skilda kategorier av understödstagare. Därvid förtjänar särskilt framhållas det stora antalet ej gifta personer bland tilläggspensionärerna, mest utpräglat bland kvinnorna i städerna. Andelen gifta personer visar däremot inga större olikheter mellan tilläggspensionärer och övriga understödstagare.

Barnen utgör en avsevärd del av understödstagarna. Av samtliga understödda personer var 34 % barn. Relativa antalet barn var minst bland tilläggspensionärerna (13 %), medan bland övriga

understödstagare (utan tilläggspension) barnens relativa andel uppgick till 39 %.

Bland understödstagarna har endast inräknats de minderåriga barn vilka visats i hemmet eller på fattigvårdens bekostnad åtnjutit vård utom hemmet. Dessa utgjorde, som framgår av ovanstående tablå, sammanlagt 102 800, varav i landskommunerna 46 000 och i städerna 56 800. I vissa fall hade emellertid de understödda familjerna dessutom barn, vilka omhändertagits av barnavårdsnämnd för skyddsuffpostran eller samhällsvård och på barnavårdsnämnds bekostnad vårdades i fosterhem, barnhem eller på annan anstalt. Antalet dylika barn redovisas länsvis i tab. 1 i tabellbilagan. De utgjorde inalles 4 300, varav på landsbygden ungefär 1 100 och i städerna 3 200. Tillsammans uppgick sålunda hela antalet minderåriga barn i de av fattigvården understödda familjerna till 107 100, varav 47 200 på landsbygden.

De barn i de av fattigvården under-

Tab. F. Understödstagarnas fördelning på barn och äldre samt efter civilstånd

Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{5}$ av understödsfallen

	Antal understödstagare ($\frac{1}{5}$)	därav, i %,						barn under 16 år
		vuxna män			vuxna kvinnor			
		ej gifta	gifta	samtliga	ej gifta	gifta	samtliga	
1. Understödstagare med tilläggspension								
Landsbygd	6 935	19,5	18,9	38,4	27,3	18,9	46,2	15,4
Städer	6 511	18,8	18,1	36,9	34,5	18,1	52,6	10,5
Hela riket	13 446	19,2	18,5	37,7	30,8	18,5	49,3	13,0
2. Övriga understödstagare								
Landsbygd	19 939	10,0	17,2	27,2	14,8	17,2	32,0	40,8
Städer	27 733	13,2	15,7	28,9	17,4	15,7	33,1	38,0
Hela riket	47 672	11,8	16,3	28,1	16,4	16,3	32,7	39,2
3. Samtliga understödstagare								
Landsbygd	26 874	12,5	17,6	30,1	18,1	17,6	35,7	34,2
Städer	34 244	14,2	16,2	30,4	20,6	16,2	36,8	32,8
Hela riket	61 118	13,5	16,8	30,3	19,5	16,8	36,3	33,4

stödda familjerna som omhändertagits av barnavårdsnämnderna utgjorde 4,0 % av familjernas hela barnantal. De var, relativt sett, mycket talrikare i städerna (5,2 %) än på landsbygden (2,4 %).

Hela antalet barn, som var omhändertagna av barnavårdsnämnderna under år 1954, uppgick enligt uppgifter till barnavårdsstatistiken till över 32 600 varav ca 11 500 i landskommunerna och 21 100 i städerna. I relation härtill utgör de av barnavårdsnämnderna omhändertagna barnen i de fattigvårdsunder-

stödda familjerna år 1954 i hela riket 13,1 %, på landsbygden 9,8 % och i städerna 14,9 %.

Antal understödstagare i förhållande till folkmängden. Understödstagarna utgjorde i hela riket 4,3 % av folkmängden år 1954, på landsbygden (inkl. köpingarna) 3,6 och i städerna 4,9 %. Sedan år 1940 har den relativa understödsfrekvensen nedgått till nära hälften, nämligen från 8,4 % till 4,3 %. Nedgången är något större i fråga om lands-

Län	Landsbygd exkl. köpingar	Kö- pingar	Hela lands- bygden	Städer	Samt- liga kommuner
Stockholms stad	—	—	—	6,8	6,8
Stockholms län	4,8	2,6	4,2	4,1	4,2
Uppsala >	3,1	0,9	3,0	4,0	3,5
därav Uppsala stad	—	—	—	3,9	—
Södermanlands län	3,4	4,0	3,5	4,7	4,1
därav Eskilstuna stad	—	—	—	6,1	—
Östergötlands län	3,3	4,1	3,4	4,4	3,9
därav Norrköpings stad	—	—	—	5,7	—
> Linköpings >	—	—	—	2,5	—
Jönköpings län	1,4	2,5	1,6	3,1	2,3
Kronobergs >	2,1	2,3	2,1	3,6	2,4
Kalmar >	3,8	2,4	3,7	3,6	3,7
Gotlands >	2,9	4,4	3,0	7,1	4,1
Blekinge >	5,9	5,8	5,9	4,4	5,3
Kristianstads >	2,3	2,9	2,4	3,1	2,5
Malmöhus >	2,1	1,8	2,1	4,9	3,9
därav Malmö stad	—	—	—	5,5	—
> Hälsingborgs >	—	—	—	4,7	—
Hallands län	1,2	4,1	1,3	3,0	2,0
Göteborgs o. Bohus >	2,2	—	2,2	5,1	4,4
därav Göteborgs stad	—	—	—	5,3	—
Älvsborgs län	1,9	2,2	1,9	4,5	2,9
därav Borås stad	—	—	—	4,6	—
Skaraborgs län	1,7	2,5	1,8	3,7	2,4
Värmlands >	4,0	4,9	4,2	5,6	4,7
Örebro >	3,9	3,6	3,8	3,6	3,7
därav Örebro stad	—	—	—	3,4	—
Västmanlands län	3,7	4,0	3,7	3,9	3,8
därav Västerås stad	—	—	—	2,6	—
Kopparbergs >	3,8	3,6	3,8	3,7	3,8
Gävleborgs >	5,7	3,7	5,7	4,0	5,1
Västernorrlands >	5,8	6,6	5,9	4,9	5,6
Jämtlands >	4,1	3,5	4,0	3,8	4,0
Västerbottens >	4,2	3,6	4,2	4,4	4,2
Norrbottnens >	8,3	6,3	8,2	5,7	7,5
Hela riket	3,7	3,3	3,6	4,9	4,3

Tab. G. Fattigvårdssambällena (kommunerna) fördelade efter antalet understödstagare i förhållande till folkmängden, länsvis år 1954

Län	Antal fattigvårdssambällena	därav med nedanstående relativa antal understödstagare												
		0 %	0,1-1 %	1,1-2 %	2,1-3 %	3,1-4 %	4,1-5 %	5,1-6 %	6,1-7 %	7,1-8 %	8,1-9 %	9,1-10 %	10,1-12 %	12,1-14 %
<i>Landsbygd</i>														
Stockholms län	43	—	—	3	5	13	11	7	2	2	—	—	—	—
Uppsala »	23	—	2	2	8	6	4	—	1	—	—	—	—	—
Södermanlands »	30	—	1	3	8	9	5	4	—	—	—	—	—	—
Östergötlands »	40	—	1	6	12	12	4	3	2	—	—	—	—	—
Jönköpings »	45	—	17	18	5	3	1	1	—	—	—	—	—	—
Kronobergs »	42	—	4	21	10	3	3	1	—	—	—	—	—	—
Kalmar »	44	—	1	9	9	11	7	5	1	1	—	—	—	—
Gotlands »	13	—	—	4	3	5	1	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge »	21	—	—	—	2	2	4	4	4	3	1	1	—	—
Kristianstads »	54	—	6	18	13	15	2	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus »	63	—	11	26	13	8	5	—	—	—	—	—	—	—
Hallands »	34	—	17	10	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands o. Boh. »	37	—	11	11	7	6	2	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs »	61	—	17	17	22	3	2	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs »	49	—	15	17	10	6	1	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands »	46	—	1	5	14	5	9	8	—	3	1	—	—	—
Örebro »	27	—	—	6	5	7	3	2	4	—	—	—	—	—
Västmanlands »	23	—	—	2	8	6	3	3	—	1	—	—	—	—
Kopparbergs »	44	—	1	11	8	7	10	3	2	1	—	1	—	—
Gävleborgs »	37	—	—	—	4	3	10	9	4	4	2	1	—	—
Västernorrlands »	39	—	1	3	2	9	4	2	8	4	—	3	3	—
Jämtlands »	34	—	1	6	5	8	9	3	1	1	—	—	—	—
Västerbottens »	30	1	2	2	4	9	7	2	1	2	—	—	—	—
Norrbottnens »	25	—	—	1	—	—	1	1	4	5	1	3	5	4
Summa landsbygd	904	1	109	201	183	156	109	58	34	27	5	9	8	4
<i>Städer</i>	133	—	3	5	27	37	35	17	7	—	2	—	—	—
<i>Hela riket</i> 1954	1 037	1	112	206	210	133	144	75	41	27	7	9	8	4
1953	1 037	2	98	201	195	184	153	81	53	30	19	6	10	5

bygden (från 7,9 till 3,6 %) än i städerna (från 9,1 till 4,9 %).

Antalet understödda personer i relation till antalet invånare inom olika åldrar utvisar ett förhållandevis högt procenttal för barnen och åldringarna. Det höga procenttalet för barnen beror på den väsentligt större understödsfrekvensen bland barnrika familjer. Procenttalet är lägst i åldersgruppen 16—29 år, varefter det stiger med växande ålder och är högst i åldern över 66 år.

Antalet understödstagare i procent av

folkmängden (den 1 januari 1954) på egentliga landsbygden, i köpingarna och i städerna länsvis framgår av omstående tablå där även de större städerna särredovisats.

Understödsfrekvensen är mycket varierande i olika delar av riket. Relativa antalet understödstagare växlar betydligt mer på landsbygden än i städerna. Det största relativa antalet understödstagare i riket finner man i landskommunerna i Norrbottens län. I norrlands-länen, utom Västerbottens län, har stä-

derna lägre medeltal än landskommunerna, något som även gäller Stockholms, Kalmar, Blekinge, Örebro och Kopparbergs län. Bland de större städerna uppvisade Stockholm, Eskilstuna och Norrköping relativt sett de flesta understödstagarna (6,8, 6,1 resp. 5,7 %).

Fattigvårdssamhällenas (kommunernas) **fördelning efter understödsfrekvensen**. Stora växlingar förekommer i understödsverksamhetens omfattning inom olika fattigvårdssamhällen. I vissa kommuner har fattigvårdsstyrelserna haft ingen eller endast obetydlig understödsverksamhet, under det att i andra kommuner verksamheten varit av stor omfattning. Detta belyses av tab. G, där fattigvårdssamhällena länsvis fördelats på ett antal grupper efter storleken av det tal som

anger antalet understödstagare i procent av folkmängden.

Utmärkande för fattigvårdssamhälle-
nas fördelning efter understödsfrekvensens storlek är att omkring 3/4 av fattigvårdssamhällena har färre antal understödstagare per 100 invånare än genomsnittet.

Drygt 100 fattigvårdssamhällen har redovisat högst en understödstagare per 100 invånare, men endast ett hade inga understödstagare alls. Av fattigvårdssamhällena med den högsta understödsfrekvensen har följande fyra mer än 12 understödstagare per 100 invånare: Töre (13,5 %), Nedertorneå (13,3 %), Korpi-lombolo (12,9 %), Hietaniemi (12,3 %).

Den högsta understödsfrekvensen bland städerna uppvisar Arvika (8,7 %) och Kramfors (8,2 %).

IV. Understödstagare med tilläggspension m. m. samt understödda barn med barnbidrag eller bidragsförskott

Vid sidan av fattigvård kan andra sociala förmåner utgå till de understödda familjerna. För att belysa fattigvårdens förhållande till vissa andra grenar av den samhälleliga hjälpverksamheten har uppgifter inhämtats om i vad mån understödstagarna åtnjutit folkpension i form av tilläggspension, kommunalt bostadstillägg, hustrutillägg och änkepension och för barnen uppburit särskilt barnbidrag eller bidragsförskott. Dessa är av särskild betydelse i detta sammanhang och de utgör de vanligast förekommande former av understöd som upp bärs samtidigt med fattigvård. Hit hör också de år 1948 inrättade allmänna

barnbidragen, men dessa utgår ju generellt till alla barnfamiljer; särskilda uppgifter om dessa bidrags förekomst har därför icke inhämtats.

Antal understödstagare med tilläggspension m. fl. tillägg till folkpension. Med tilläggspensionärer menas i denna redogörelse, som förut nämnts, sådana personer, som under året uppburit inkomstprövade folkpensionsförmåner, nämligen — utom tilläggspension — kommunalt bostadstillägg, hustrutillägg och änkepension.

Antalet tilläggspensionärer bland understödstagarna redovisas länsvis och

Tab. H. Antal understödsfall med tilläggspension i procent av samtliga familjer inom olika familjetyper

Urvalsundersökningen omfattande 1/3 av understödsfallen

	Antal understödsfall med tilläggspension, i %, bland							Antal tilläggspensionärer, i %, bland vuxna		
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		samtliga familjer	män	kvinnor	män o. kvinnor
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn				
Landsbygd	40,9	(16,1)	46,9	9,6	47,3	14,4	35,1	32,9	33,4	33,2
Städer	25,7	7,0	43,0	5,3	44,0	8,0	26,6	23,1	27,1	25,3
Hela riket 1954	31,9	10,6	44,7	6,7	45,6	10,9	30,2	27,4	29,9	28,7
1953	31,6	.	43,0	6,2	43,7	9,4	29,6	26,8	29,1	28,0

för de större städerna i tab. 2 i tabellbilagan (sid. 64). På grundval av stickprovsundersökningen har i tab. H antalet familjer, i vilka någon av huvudpersonerna var tilläggspensionär, satts i relation till hela antalet familjer inom olika familjetyper, samt beräknats det relativa antalet tilläggspensionärer bland vuxna understödstagare, män och kvinnor för sig.

Ca 51 100 understödstagare, varav 24 600 på landsbygden och 26 500 i städerna hade åtnjutit ovannämnda inkomstprövade folkpensionsförmåner under hela redogörelseåret eller någon del därav. Den sammanlagda minskningen sedan 1953 utgör ungefär 1 800 (varav 1 400 på landsbygden och 400 i städerna). Av samtliga vuxna understödstagare hade 29 % dylik inkomstprövad folkpension.

Hela antalet personer med inkomstprövade folkpensionsförmåner år 1954 kan på grundval av pensionsstyrelsens statistik beräknas till ca 469 000. I relation härtill uppgick antalet tilläggspensionärer med understöd av fattigvårdsstyrelserna till inemot 11 %. Genom nya bestämmelser som trätt i kraft den 1

januari 1954 har den gamla indelningen i bostadskostnadsgrupper upphört. Samtidigt upphörde även de statliga bostadstilläggen och de särskilda bostadstilläggen. I stället fick kommunerna själva bestämma de nya kommunala bostadstilläggens storlek. Härigenom blir antalet personer med tilläggspension under år 1954 ej jämförbart med motsvarande uppgifter för tidigare år. Omräkningen av pensionerna medförde nämligen att många personer som tidigare ej hade någon tilläggspension, nu erhöi ett kommunalt bostadstillägg.

Tab. H visar, att i landskommunerna 35 % och i städerna 27 % av samtliga familjer vid sidan av understöd från fattigvårdsstyrelserna åtnjutit tilläggspension under redogörelseåret eller någon del därav. De flesta tilläggspensionärerna förekommer givetvis inom familjetyper med det största antalet ålderstigna, i detta fall bland familjer utan barn. Framför allt omfattar familjetyperna ensam kvinna utan barn och gifta par utan barn en mycket stor andel tilläggspensionärer (45 resp. 46 %), medan endast 11 % haft tilläggspension bland gifta par med barn.

Tab. I. Relativa antalet understödsfall med tillägspension inom olika hjälpformer och familjetyperUrvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{5}$ av understödsfallen

Hjälpformer	Antal understödsfall med tillägspension, i %, bland						
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		samtliga familjer
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
<i>Vårdtagare på sjukvårdsanstalt</i>							
Landsbygd	51,4	.	53,7	15,1	46,2	18,2	44,9
Städer	35,1	.	43,9	7,3	34,9	9,4	29,7
Hela riket	43,8	.	49,3	9,7	41,2	13,2	37,4
<i>Understödsfall med hemunderstöd</i>							
Landsbygd	33,9	(17,9)	44,1	8,6	48,6	15,6	31,4
Städer	20,7	6,3	40,1	4,8	43,4	8,1	23,9
Hela riket	24,7	10,6	41,6	6,0	45,6	11,2	26,6
<i>Understödsfall med »annan hjälp»</i>							
Landsbygd	33,2	.	45,8	9,7	48,3	15,5	33,1
Städer	29,6	.	49,7	11,8	54,0	13,0	33,3
Hela riket	31,5	.	47,5	10,7	50,7	14,5	33,2

Av tab. I framgår att av samtliga familjer en något större andel är tillägspensionärer bland dem som vårdats på sjukvårdsanstalt än bland övriga understödstagare. Detta gäller speciellt ensamma män och ensamma kvinnor utan barn.

Antal understödsfall med särskilt barnbidrag eller bidragsförskott. I tab. 2 i tabellbilagan lämnas för varje län uppgifter om hur många barn i de av fattigvårdsstyrelserna understödda familjerna som åtnjutit *särskilt barnbidrag* eller *bidragsförskott*. Särskilt barnbidrag utgår till föräldralösa eller faderlösa barn och till vissa invaliders barn och bör icke förväxlas med allmänt barnbidrag, som utgår till alla barn och därför ej redovisas särskilt. Här lämnade uppgifter avser hela antalet barn i de familjer som åtnjutit dylika bidrag, oavsett om de di-

rekt eller indirekt understötts av fattigvården eller varit omhändertagna av barnavårdsnämnden.

I tab. J har antalet fattigvårdsunderstödda familjer med särskilt barnbidrag satts i procent av hela antalet understödsfall med barn inom olika familjetyper. Vidare har antalet barn, som erhållit dylikt bidrag ställts i relation till hela antalet barn inom understöds klientelet dels för familjer som erhållit tillägspension, dels för övriga familjer.

De barn i de av fattigvården understödda familjerna, som åtnjutit särskilt barnbidrag under hela redovisningsåret eller någon del därav, utgjorde i hela riket 9 550 eller 8,9 % av samtliga barn i understödda familjer, oberoende av om barnen omhändertagits av barnavårdsnämnd eller ej. I landskommunerna var motsvarande antal 5 100 barn och i städerna 4 450. Det relativa antalet

Tab. J. Relativa antalet understödsfall resp. barn med särskilt barnbidrag inom olika familjetyper
Urvälsundersökningen omfattande 1/3 av understödsfallen

	Antal understödsfall med särskilt barnbidrag i % av samtliga familjer med barn bland				Antal barn med särskilt barnbidrag i % av samtliga barn inom familjetypen			
	ensamma män	ensamma kvinnor	gifta par el. samboende	samtliga	ensamma män	ensamma kvinnor	gifta par el. samboende	samtliga
1. Understödstagare med tilläggspension								
Landsbygd	(55,6)	64,4	62,5	.	63,1	69,0	67,5
Städer	45,1	62,6	62,2	.	52,2	74,6	69,4
Hela riket	.	50,0	66,6	62,4	.	58,1	71,1	68,2
2. Övriga understödstagare								
Landsbygd	(4,1)	14,6	1,9	5,5	5,0	14,8	1,3	4,3
Städer	0,8	11,0	0,4	4,4	1,1	11,4	0,3	3,8
Hela riket	2,1	12,2	1,0	4,8	2,8	12,6	0,8	4,0
3. Samtliga understödstagare								
Landsbygd	(12,6)	18,6	10,9	12,9	10,5	19,6	9,5	11,6
Städer	3,9	12,9	5,9	8,5	3,2	13,3	5,4	7,8
Hela riket	7,4	14,7	8,1	10,3	6,6	15,5	7,4	9,5

barn med särskilt barnbidrag var större på landsbygden (12 %) än i städerna (8 %). Sedan år 1953 har antalet barn minskat med 350 eller 3,6 %. De 9 550 barnen med särskilt barnbidrag i de fattigvårdsunderstödda familjerna utgjorde 37 % av samtliga 26 100 barn med särskilt barnbidrag vid 1954 års ingång.

Antalet av fattigvården understödda familjer, som uppburit särskilt barnbidrag till ett eller flera av sina barn under året, utgjorde ca 10 % av samtliga understödda familjer med barn; i landskommunerna var motsvarande tal 13 % och i städerna 9 %.

Totala antalet fattigvårdsunderstödda familjer med särskilt barnbidrag kan på grundval av stickprovsundersökningen uppskattas till omkring 5 000, varav ca 2 600 på landsbygden och 2 400 i städerna.

Frekvensen av särskilda barnbidrag är givetvis störst bland understödstagare

med tilläggspension. Även bland ensamstående kvinnor, som tillhör gruppen övriga understödstagare, är den jämförelsevis stor. Särskilt barnbidrag har sålunda utgått till omkring 2/3 av samtliga barn bland de fattigvårdsunderstödda tilläggspensionärerna. Av 100 barn till ensamma kvinnor utan tilläggspension hade 13 åtnjutit särskilt barnbidrag. I övriga familjetyper utan tilläggspension är det relativa antalet understödsfall med barn, som åtnjutit särskilt barnbidrag, obetydligt.

Bidragstörskott hade enligt de föreliggande uppgifterna utgått till över 10 900 barn i de familjer, som fått fattigvårdsunderstöd, därav till ungefär 2 500 barn på landsbygden och 8 400 barn i städerna. Detta motsvarar 10,2 % av samtliga redovisade barn i fattigvårdsunderstödda familjer (på landsbygden 5,2 % och i städerna 14,1 %).

Antalet barn, som under någon del av

Tab. K. Relativa antalet understödsfall resp. barn med bidragsförskott inom olika familjetyper
Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{5}$ av understödsfallen

	Antal understödsfall med bidragsförskott i % av samtliga familjer med barn bland				Antal barn med bidragsförskott i % av samtliga barn inom familjetypen			
	ensamma män	ensamma kvinnor	gifta par el. samboende	samtliga	ensamma män	ensamma kvinnor	gifta par el. samboende	samtliga
<i>1. Understödstagare med tilläggspension</i>								
Landsbygd	—	(9,1)	2,2	3,5	—	5,9	1,3	2,1
Städer	23,0	2,5	8,5	.	22,9	1,9	6,9
Hela riket	.	16,5	2,3	5,7	.	13,7	1,5	3,9
<i>2. Övriga understödstagare</i>								
Landsbygd	(5,5)	20,4	2,6	7,5	3,6	19,1	1,5	5,2
Städer	16,7	36,8	5,9	17,7	20,8	39,0	4,0	15,2
Hela riket	12,4	31,6	4,5	13,7	13,3	32,2	2,8	10,8
<i>3. Samtliga understödstagare</i>								
Landsbygd	(4,6)	19,3	2,6	7,0	3,1	17,8	1,4	4,9
Städer	16,3	35,0	5,7	17,1	20,6	38,2	3,8	14,7
Hela riket	11,6	30,6	4,3	13,0	12,5	31,0	2,7	10,2

år 1954 åtnjutit bidragsförskott, utgjorde enligt barnavårdsnämndernas uppgifter till barnavårdsstatistiken nära 48 200, varav i landskommunerna 17 400 och i städerna 30 800. Enligt dessa siffror skulle i hela riket 23 % (på landsbygden 14 % och i städerna 27 %) av samtliga barn med bidragsförskott tillhöra familjer med understöd av fattigvården.

Inom gruppen ensamma kvinnor med barn, som huvudsakligen kommer i fråga för erhållande av bidragsförskott, hade, som framgår av tab. K, 31 % av

samtliga understödsfall fått bidragsförskott till något eller några av barnen. Antalet understödda familjer med bidragsförskott inom denna familjetyp utgjorde en i det närmaste dubbelt så stor andel av understöds klientelet i städerna (36 %) som på landsbygden (19 %).

På grundval av stickprovsundersökningen kan antalet fattigvårdsunderstödda familjer med bidragsförskott uppskattas till omkring 6 300, varav på landsbygden 1 400 och i städerna 4 900.

V. Understödsfallens fördelning efter understödets beskaffenhet

Fattigvårdens huvudformer. Fattigvårdsstyrelsernas hjälp lämnas i ett flertal olika former, vilka kan indelas i följande fyra huvudgrupper: 1) hemunderstöd, 2) vård på ålderdomshem, 3) vård på sjukvårdsanstalt samt 4) »annan hjälp». Fr. o. m. 1949 har, som inledningsvis nämnts, vård på ålderdomshem uteslutits ur redovisningen; endast en mindre del av vårdtagarna på dessa an-

stalter bör nämligen betraktas som understödstagare. Statistiken omfattar sålunda endast de understödstagare som åtnjutit understöd i någon av de övriga tre huvudformerna.

Understöd, som lämnats i hemmet kontant eller in natura i form av livsmedel, matkuponger, bespisning, beklädnadsartiklar, bränsle, av fattigvårdsstyrelsen upplåten bostad eller för densam-

Tab. L. Understödsfallens fördelning efter understödets beskaffenhet bland tilläggs-pensionärer och övriga understödstagare

Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{3}$ av understödsfallen

Hjälpformer	Understödstagare med tilläggs-pension				Övriga understödstagare				
	En-sam-ma män	En-sam-ma kvin-nor	Gifta par el. sam-boen-de	Samt-liga famil-jer	En-sam-ma män	En-sam-ma kvin-nor	Gifta par el. sam-boen-de	En-sam-ma barn	Samt-liga famil-jer
<i>Landsbygd</i>									
Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	1 349	1 892	1 313	4 554	1 999	2 966	3 422	24	8 411
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	34,2	55,9	61,2	51,0	46,3	66,9	65,0	.	61,1
b) » vård på sjukvårdsanstalt ¹	48,8	28,0	13,0	29,8	27,1	14,9	12,1	.	16,7
c) » »annan hjälp»	10,9	11,8	11,2	11,4	18,4	12,5	12,3	.	13,9
d) vård på sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	6,1	4,3	14,6	7,8	8,2	5,7	10,6	—	8,3
<i>Städer</i>									
Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	1 226	2 245	1 179	4 650	3 647	4 835	4 354	19	12 855
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	55,4	73,9	74,1	69,1	69,8	81,0	73,9	.	75,3
b) » vård på sjukvårdsanstalt ¹	28,9	13,9	7,3	16,2	10,2	5,3	7,1	.	7,4
c) » »annan hjälp»	8,2	7,3	6,9	7,4	6,8	3,2	3,9	—	4,5
d) vård på sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	7,5	4,9	11,7	7,3	13,2	10,5	15,1	—	12,8
<i>Hela riket</i>									
Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	2 575	4 137	2 492	9 204	5 646	7 801	7 776	43	21 266
Därav, i %, med:									
a) enbart hemunderstöd ¹	44,3	65,7	67,3	60,1	61,5	75,6	70,0	.	69,7
b) » vård på sjukvårdsanstalt ¹	39,4	20,3	10,3	23,0	16,2	8,9	9,3	.	11,1
c) » »annan hjälp»	9,6	9,4	9,2	9,4	10,9	6,8	7,6	.	8,2
d) vård på sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	6,7	4,6	13,2	7,5	11,4	8,7	13,1	—	11,0

¹ I en del fall i kombination med »annan hjälp»

Tab. M. Understödsfallens fördelning efter understödets beskaffenhet inom olika familjetyper
Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{6}$ av understödsfallen

Hjälppormer	Ensamma män		Ensamma kvinnor		Giftn par el. samboende		Ensamma barn	Samtliga familjer
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
<i>Landsbygd</i>								
Antal understödsfall ($\frac{1}{6}$)	3 261	87	3 823	1 035	1 918	2 817	24	12 965
Därav, i %, med:								
a) enbart hemunderstöd ¹	40,6	(72,4)	58,1	79,3	58,1	68,0	.	57,6
b) » vård på sjukvårdsanstalt ¹	36,6	(9,2)	23,8	5,9	18,0	8,5	.	21,3
c) » »annan hjälp»	15,4	(13,8)	13,1	9,2	13,0	11,3	.	13,0
d) vård på sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	7,4	(4,6)	5,0	5,6	10,9	12,2	—	8,1
<i>Städer</i>								
Antal understödsfall ($\frac{1}{6}$)	4 744	129	4 957	2 123	2 042	3 491	19	17 505
Därav, i %, med:								
a) enbart hemunderstöd ¹	66,0	72,9	75,8	85,4	72,8	74,7	.	73,7
b) » vård på sjukvårdsanstalt ¹	15,1	10,1	10,3	2,8	8,8	6,1	.	9,7
c) » »annan hjälp»	7,3	3,1	5,8	1,8	5,6	3,9	—	5,3
d) vård på sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	11,6	13,9	8,1	10,0	12,8	15,3	—	11,3
<i>Hela riket</i>								
Antal understödsfall ($\frac{1}{6}$)	8 005	216	8 730	3 158	3 960	6 308	43	30 470
Därav, i %, med:								
a) enbart hemunderstöd ¹	55,7	72,7	68,1	83,4	65,7	71,7	.	66,8
b) » vård på sjukvårdsanstalt ¹	23,8	9,7	16,2	3,8	13,2	7,2	.	14,7
c) » »annan hjälp»	10,6	7,4	8,9	4,2	9,2	7,2	.	8,5
d) vård på sjukv.-anst. jämte hemunderstöd ¹	9,9	10,2	6,8	8,6	11,9	13,9	—	10,0

¹ I en del fall i kombination med »annan hjälp»

ma erlagd bostadshyra, läkarhjälp, medicin m. m. redovisas utan specificering som »hemunderstöd».

Vård, som fattigvårdsstyrelsen helt eller delvis bekostat på sjukvårdsanstalt, tillhörande staten, pensionsstyrelsen, landsting, enskild stiftelse etc. eller kommun (däremot ej sådan anstalt under fattigvårdsstyrelsens förvaltning), redovisas under rubriken »vård på sjukvårdsanstalt». Till sjukvårdsanstalter räknas såväl lasarett, tuberkulossjukhus, vanförestalter, kuranstalter, konvalescenthem m. fl. anstalter för kroppssjuka som anstalter för vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka.

Under rubriken »annan hjälp» redo-

visas sådant understöd som inte kan betraktas som vård på sjukvårdsanstalt eller hemunderstöd, t. ex. inackordering i enskilt hem, utrustning för intagning på anstalt, resor, kostnader för yrkesutbildning och omskolning, fria bad, tandvård, begravningskostnader o. dyl.

I det följande lämnas först vissa uppgifter om hur understödsfallen under redovisningsåret fördelat sig på resp. hjälppormer och vissa kombinationer av dessa, varefter i kap. VI—VIII ytterligare uppgifter angående var och en av de särskilda huvudformerna lämnas. Det bör anmärkas att familjer (personer), som under året fått hjälp i flera former, i det senare sammanhanget redovisas un-

Tab. N. Relativa antalet understödsfall, som erhållit »annan hjälp»

Urvallsundersökningen omfattande 1/5 av understödsfallen

	Antal under- stödsfall (1,5)	därav, i %, med »annan hjälp»			
		enbart	i kombination med		tillhopa
			hem- understöd	anstalts- vård	
1. <i>Understödstagare med tilläggs- pension</i>					
Landsbygd	4 554	11,4	8,3	6,0	25,7
Städer	4 650	7,4	8,8	4,6	20,8
Hela riket	9 204	9,4	8,5	5,3	23,2
2. <i>Övriga understödstagare</i>					
Landsbygd	8 411	13,9	10,3	3,9	28,1
Städer	12 855	4,5	8,8	1,8	15,1
Hela riket	21 266	8,2	9,4	2,6	20,2
3. <i>Samtliga understödstagare</i>					
Landsbygd	12 965	13,0	9,6	4,6	27,2
Städer	17 505	5,2	8,8	2,6	16,6
Hela riket	30 470	8,6	9,1	3,4	21,1

der var och en av de särskilda hjälpformerna.

Förekomsten av hemunderstöd. Hur de fattigvårdsunderstödda familjerna fördelar sig på resp. hjälpformer, redovisas i tab. L och M. Någon fullständig redovisning av samtliga förekommande kombinationer av de olika hjälpformerna har icke ansetts nödvändig. Den begränsningen har därför vidtagits, att de relativt få familjer till vilka »annan hjälp» utgått jämte hemunderstöd eller anstaltsvård, icke särredovisats i tabellerna utan hänförts till det eller de slag av understöd, som de eljest erhållit.

Av samtliga familjer, som under år 1954 fick hjälp av fattigvårdsstyrelserna, hade 77 % åtnjutit hemunderstöd någon gång under året, ca 67 % hade erhållit hemunderstöd enbart eller hemunderstöd och »annan hjälp», medan följaktligen omkring 10 % förutom hemunderstöd lämnats vård på sjukvårdsanstalt. Understöd i hemmet var vanligare

i städerna, där sådan hjälp hade utgått i 85 % av understödsfallen, än på landsbygden, där motsvarande andel utgjorde 66 %. De familjer som åtnjutit hemunderstöd enbart (eller dessutom »annan hjälp») utgjorde i städerna 74 % och på landsbygden 58 %. I kombination med anstaltsvård förekom hemunderstöd något oftare i städerna än på landsbygden, men inom båda områdena var hemunderstöd likväl den ojämförligt vanligaste hjälpformen.

Hemunderstöd var en vanligare hjälpform bland understödstagare utan tilläggspension än bland tilläggspensionärer, som tab. L visar. Särskilt i städerna uppvisar de förstnämnda understödstagarna en mycket stor andel hemunderstödda familjer (88 %).

Inom samtliga familjetyper utgjorde hemunderstödet den dominerande hjälpformen, såsom framgår av tab. M. Av naturliga skäl förekom dylik hjälp i väsentligt större utsträckning bland barn-

familjer än bland familjer utan barn, oftast sålunda bland ensamma kvinnor med barn (92 %) och bland äkta makar med barn (86 %, därav 14 % i samband med vård på sjukvårdsanstalt), minst ofta förekom hemunderstöd bland ensamma män utan barn (66 %) och bland ensamma kvinnor utan barn (75%). Den större relativa frekvensen av hemunderstöd bland städernas understödstagare jämförd med landsbygden är genomgående för samtliga familjetyper.

Förekomsten av vård på sjukvårdsanstalt. Vård på sjukvårdsanstalt, såväl enbart som i kombination med andra hjälpformer, hade lämnats i 25 % av hela antalet understödsfall. Anstaltsvård förekom något oftare på landsbygden (29 % av understödsfallen) än vad fallet var i städerna (21 %). Den var oftare förekommande bland tilläggs pensionärer (31 %) än bland övriga familjer (22 %). Inom de olika familje-

typerna förekom denna hjälpform vanligast bland ensamma män utan barn (34 %).

Förekomsten av »annan hjälp». Förekomsten av »annan hjälp», antingen enbart eller i kombination med andra hjälpformer framgår av tab. N. Det relativa antalet understödsfall, i vilka »annan hjälp» utgått, utgjorde i hela riket 21 %. Ifrågavarande understödsfall var talrikare i landskommunerna (27 %) än i städerna (17 %). Till 9 % av samtliga understödda familjer utgick enbart »annan hjälp». De sistnämnda fallen, i vilka hjälpen i allmänhet torde bestått av utackordering i enskilt hem, var mycket vanligare på landsbygden (13 %) än i städerna (5 %). »Annan hjälp» i samband med sjukhusvård torde för det mesta ha bestått av utrustning för intagning på anstalter, utlägg för resor o. dyl. Sådan hjälp har utgått i 3 % av samtliga understödsfall.

VI. Hemunderstöd

Antal understödsfall m. m. Antal familjer, som av fattigvårdsstyrelserna lämnats understöd i hemmet kontant eller in natura, uppgick år 1954 till 117 000, varav på landsbygden 42 600 och i städerna 74 400 (se tab. O).

Jämfört med föregående år innebär detta en minskning med 4 260 (ungefär 3,5 %). Minskningen hänför sig i huvudsak till landsbygden, medan i städerna en mindre ökning konstaterats. Förändringarna inom olika delar av ri-

ket sedan föregående år framgår av tab. O.

	Antal hemunderstödda familjer	Ökning (+) el. minskning (-) sedan 1953 i %
<i>Tilläggs pensionärer</i>	31 145	- 3,4
utan barn	27 155	- 5,5
med barn	3 990	+ 13,4
<i>Övriga familjer</i>	85 840	- 3,5
utan barn	47 340	- 7,3
med barn	38 500	+ 1,6
<i>Samtliga familjer</i>	116 985	- 3,5
utan barn	74 495	- 6,7
med barn	42 490	+ 2,6

Tab. O. Antal understödsfall med hemunderstöd åren 1953 och 1954

Riksområde	Antal hemunderstödda familjer		Ökning (+) el. minskning (-) sedan 1953 i %
	1953	1954	
<i>Landsbygd</i>	47 510	42 580	- 10,4
Mälarlän	9 665	8 030	- 16,9
Östra Götaland	6 255	5 705	- 8,8
Skåne, Blekinge och Halland	5 115	4 810	- 6,0
Bohuslän och Vänerlän	6 570	5 750	- 12,5
Dalarna och Nedre Norrland	13 610	12 175	- 10,5
Övre Norrland	6 295	6 110	- 2,9
<i>Städer</i>	73 735	74 405	+ 0,9
Stockholm	24 720	25 070	+ 1,4
Göteborg	8 870	9 005	+ 1,5
Malmö	4 605	4 880	+ 6,0
Övriga städer över 30 000 inv.	14 825	14 710	- 0,8
Städer under 30 000 inv.	20 715	20 740	+ 0,1
<i>Hela riket</i>	121 245	116 985	- 3,5

Den minskning som konstaterats sedan föregående år är lika stor för tilläggspensionärer som för övriga familjer. Där emot föreligger en avsevärd skillnad mellan barnfamiljer och övriga familjer. Såväl bland tilläggspensionärer som bland

övriga understödstagare har antal hemunderstödda barnfamiljer ökat i antal, medan de barnlösa familjernas antal minskat. Förändringarna framgår av tablan nederst på sid. 28

Tab. P. Familjer, i vilka en eller flera personer åtnjutit hemunderstöd, fördelade på familjetyper Urvalsundersökningen omfattande 1/3 av understödsfallen

	Antal understödsfall (1,5)	därav, i %, tillhörande familjetypen						ensamma barn
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
1. Understödstagare med tilläggspension								
Landsbygd	2 677	19,8	0,5	39,7	2,8	24,0	13,2	—
Städer	3 552	21,5	0,2	47,0	2,7	21,4	7,2	—
Hela riket	6 229	20,8	0,3	43,9	2,8	22,5	9,7	—
2. Övriga understödstagare								
Landsbygd	5 839	17,7	0,9	23,1	13,8	11,7	32,7	0,1
Städer	11 329	25,8	0,9	22,0	17,0	8,7	25,5	0,1
Hela riket	17 168	23,1	0,9	22,4	15,9	9,7	27,9	0,1
3. Samtliga understödstagare								
Landsbygd	8 516	18,4	0,8	28,3	10,3	15,6	26,5	0,1
Städer	14 881	24,8	0,7	28,0	13,6	11,7	21,1	0,1
Hela riket	23 397	22,4	0,8	28,1	12,4	13,1	23,1	0,1

De hemunderstödda familjernas fördelning på olika familjetyper, vilken återges i tab. P, skiljer sig från motsvarande fördelning inom fattigvårdsklientelet i dess helhet (jfr tab. B), särskilt därigenom att ensamma män utan barn inom den förstnämnda gruppen av understödsfall är företrädd i relativt mindre omfattning än vad fallet är bland samtliga understödsfall (22 % mot 26 %). Ensamma kvinnor med barn fö-

rekommer emellertid något oftare bland fallen med hemunderstöd än bland samtliga (12 % mot 10 %), liksom fallet är bland gifta par med barn (23 resp. 21 %).

Bland tilläggs pensionärer med hemunderstöd utgör ensamma kvinnor utan barn den dominerande familjetypen (44 %), liksom fallet är inom understöds klientelet i dess helhet bland pensionärerna. De var relativt flera i städerna (47 %) än på landsbygden

Tab. Q. Familjer som åtnjutit hemunderstöd, fördelade efter försörjarens ålder

Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{3}$ av understödsfallen

	Tilläggs pensionärer				Samtliga familjer	Övriga understödstagare					Samtliga understödsfall	
	Ensamma män	Ensamma kvinnor	Gifta par el. samboende med pension	Gifta par el. samboende med pension		Ensamma män	Ensamma kvinnor	Gifta par el. samboende	Ensamma barn	Samtliga familjer		
<i>Landsbygd</i>												
Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	543	1 139	643	352	2 677	1 090	2 153	2 588	8	5 839	8 516	
Därav, i %, där försörjaren var i åldern:												
—15 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	0,1	0,1	
16—29 »	7,2	2,5	1,7	1,1	3,1	21,9	15,1	10,8	—	14,5	10,9	
30—39 »	6,8	2,7	8,4	2,0	4,8	13,5	12,9	25,4	—	18,5	14,2	
40—49 »	8,5	6,2	17,9	2,9	9,0	13,2	16,2	25,4	—	19,7	16,3	
50—59 »	12,3	11,5	28,5	7,9	15,3	19,0	22,6	20,6	—	21,0	19,2	
60—66 »	12,5	20,3	17,4	18,5	17,8	14,2	18,3	9,7	—	13,7	15,0	
67— »	52,7	56,8	26,1	67,6	50,0	18,2	14,9	8,1	—	12,5	24,3	
<i>Städer</i>												
Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	771	1 768	541	472	3 552	3 026	4 419	3 876	8	11 329	14 881	
Därav, i %, där försörjaren var i åldern:												
—15 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	0,1	0,0	
16—29 »	5,2	2,1	2,0	0,4	2,6	25,7	19,9	16,8	—	20,3	16,1	
30—39 »	6,1	4,2	14,4	1,7	5,8	21,9	20,4	31,9	—	24,8	20,2	
40—49 »	9,3	5,8	14,6	2,3	7,4	20,4	21,1	25,2	—	22,3	18,8	
50—59 »	12,6	13,6	27,4	6,0	14,5	17,7	18,3	15,3	—	17,1	16,5	
60—66 »	14,9	23,7	20,5	23,1	21,2	10,8	15,2	7,7	—	11,4	13,8	
67— »	51,9	50,6	21,1	66,5	48,5	3,5	5,1	3,1	—	4,0	14,6	
<i>Hela riket</i>												
Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	1 314	2 907	1 184	824	6 229	4 116	6 572	6 464	16	17 168	23 397	
Därav, i %, där försörjaren var i åldern:												
—15 år	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	0,1	0,1	
16—29 »	6,0	2,3	1,9	0,7	2,8	24,7	18,3	14,4	—	18,4	14,2	
30—39 »	6,4	3,6	11,1	1,8	5,4	19,7	18,0	29,3	—	22,6	18,0	
40—49 »	9,0	6,0	16,4	2,6	8,1	18,5	19,5	25,3	—	21,4	17,9	
50—59 »	12,5	12,8	28,0	6,8	14,8	18,0	19,7	17,4	—	18,4	17,5	
60—66 »	13,9	22,3	18,8	21,1	19,7	11,7	16,2	8,5	—	12,2	14,2	
67— »	52,2	53,0	23,8	67,0	49,2	7,4	8,3	5,1	—	6,9	18,1	

Tab. R. Antal personer, som åtnjutit hemunderstöd samt antal personer med hemunderstöd i procent av samtliga redovisade

Hemunderstöd	Antal personer med hemunderstöd				Antal personer med hemunderstöd i % av samtliga redovisade personer			
	Vuxna		Barn	Samtliga	Vuxna		Barn	Samtliga
	män	kvinnor			män	kv.		
1. Understödstagare med tilläggs-pension								
Landsbygd	7 700	10 700	4 700	23 100	58	67	89	67
Städer	8 900	13 900	3 200	26 000	74	81	94	80
Hela riket	16 600	24 600	7 900	49 100	66	74	91	73
2. Övriga understödstagare								
Landsbygd	18 400	23 700	33 600	75 700	68	74	83	76
Städer	34 500	41 500	48 700	124 700	86	90	92	90
Hela riket	52 900	65 200	82 300	200 400	79	84	88	84
3. Samtliga understödstagare								
Landsbygd	26 100	34 400	38 300	98 800	65	72	83	74
Städer	43 400	55 400	51 900	150 700	83	88	93	88
Hela riket	69 500	89 800	90 200	249 500	75	81	88	82

(40 %). Även i övrigt visar uppdelningen på tilläggs-pensionärer och övriga understödstagare en fördelning av fallen på familjetyper, som nära ansluter sig till den för fattigvårdsfamiljerna i allmänhet. Detta följer av att nära 77 % av alla understödsfall åtnjutit hemunderstöd.

De hemunderstödda familjernas fördelning efter hemortsrättsledarens ålder framgår av tab. Q. På det hela taget skiljer sig inte heller åldersfördelningen i någon mer väsentlig grad från densamma inom hela fattigvårds-klientelet (jfr tab. E). I städerna var försörjaren i 15 % av alla fall med hemunderstöd över 66 år, medan motsvarande siffra för landsbygden var 24 %. Skillnaden hänför sig nästan uteslutande till understödstagarna utan tilläggs-pension.

Antalet personer i de familjer som åtnjutit hemunderstöd utgjorde 249 500. Tab. R visar det beräknade antalet hem-

understödda vuxna män och kvinnor samt barn, totalt och i procent av samtliga understödda personer. Tilläggs-pensionärer och övriga understödstagare redovisas var för sig, likaså har en uppdelning skett på städer och landsbygd. Den relativa andelen personer med hemunderstöd var något högre i städerna (88 %) än på landsbygden (74 %).

Understödetts varaktighet. På blanketten för fattigvårdsstatistiken efterfrågas det antal kalendermånader under vilka hemunderstöd av något slag utgått till de redovisade familjerna. Denna redovisningsmetod har valts för att på enklast möjliga sätt erhålla en ungefärlig uppfattning om hjälpens varaktighet.

Av tab. S framgår, hur understödsfallen fördelade sig efter antalet kalendermånader, under vilka hemunderstödet utgått, dels inom landsbygd och städer, dels bland tilläggs-pensionärer och övri-

ga understödstagare. Den ojämförligt vanligaste understödstiden var på landsbygden 12 månader och i städerna 1 månad. Ca 32 % av fallen på landsbygden varade 12 månader, men blott 17 % av fallen i städerna.

Understödsfallen är av två olika huvudtyper, dels varaktiga, dels sådana som representerar mer tillfälliga hjälpbehov. Till den förra gruppen hör i verkligheten icke endast de fall i vilka hemunderstöd utgått under hela året utan också, på grund av omsättningen inom klientelet, en del av de fall i vilka kortare understöd tid än 12 månader redovisats.

Tilläggs pensionärerna hade en något större andel av varaktiga understödsfall än övriga understödstagare (25 resp. 22 %). Skillnaderna mellan landsbygd och städer är dock stora. Efter folkpensionsreformen har tilläggs pensionärerna på landsbygden väsentligt längre understöd tid än de i städerna, medan motsatsen var fallet före 1948.

Skillnaden mellan olika familjetyper med avseende på den tid som hemunderstödet varat, framgår för olika kategorier av understödstagare av nedanstående tablå, där hemunderstödet genomsnittliga varaktighet redovisats. Bland tilläggs pensionärerna är skillnaderna i

fördelningen efter understödstiden mellan de olika familjetyperna rätt olika i landskommuner och i städer. I båda fallen har gifta par med barn den längsta understödstiden. Skillnader i understödsperioderna föreligger också mellan olika familjetyper bland de understödsfall som icke åtnjutit tilläggs pension. Ensamma kvinnor har i genomsnitt ett större antal varaktiga understödsfall än ensamma män och gifta par.

Antalet kalendermånader, under vilka hemunderstöd utgått, utgjorde, som framgår av tab. S, för samtliga understödsfall i genomsnitt 5,4. För tilläggs pensionärer uppgick motsvarande medeltal till 5,7 och för övriga understödstagare till 5,3.

Understödet värde. Hemunderstödet totala värde uppges för år 1954 till 25,9 milj. kr (24,7 år 1953) på landsbygden och 61,1 milj. kr (55,6) i städerna eller tillhopa 87,0 milj. kr (80,3).

Det genomsnittliga värdet per person och understöds månad av allt redovisat hemunderstöd uppgick, som framgår av tab. T, i landskommunerna till 99 kr, i städerna till 164 kr och i riket i dess helhet till 137 kr. För landsbygden har detta medelbelopp stigit med 27 % sedan år 1953, för städerna med 11 %, men fort-

	Antal kalendermånader, som hemunderstödet varat			
	Understöds tagare med tilläggs pension		Övriga understöds tagare	
	Landsbygd	Städer	Landsbygd	Städer
Ensamma män utan barn	5,8	4,1	5,0	3,7
» » med »	(7,5)	(7,9)	5,8	4,6
» kvinnor utan barn	5,9	4,9	7,1	6,4
» » med »	6,8	6,7	7,3	6,2
Gifta par utan barn	6,4	5,7	6,1	4,6
» » med »	8,1	8,2	5,4	4,3
Ensamma barn	—	—	.	(6,4)
Samtliga	6,3	5,2	6,0	5,0

Tab. S. Familjer med hemunderstöd, fördelade efter antalet kalendermånader, under vilka dylik hjälp utgätt

Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{3}$ av understödsfallen

	Antal understödsfall ($\frac{1}{3}$)	därav, i %, med hemunderstöd under kalendermånader							Medeltal understöds-månader
		1	2-3	4-5	6-7	8-9	10-11	12	
1. Understödstagare med tilläggspension									
Landsbygd	2 677	23,6	17,3	10,0	8,0	4,7	3,3	33,1	6,3
Städer	3 552	30,2	18,9	12,0	8,4	6,1	5,5	18,9	5,2
Hela riket	6 229	27,4	18,2	11,2	8,2	5,5	4,5	25,0	5,7
2. Övriga understödstagare									
Landsbygd	5 839	25,5	18,4	10,2	7,3	3,9	3,7	31,0	6,0
Städer	11 329	27,8	24,4	12,2	7,8	5,9	5,4	16,5	5,0
Hela riket	17 168	27,0	22,3	11,5	7,7	5,2	4,8	21,5	5,3
3. Samtliga understödstagare									
Landsbygd	8 516	24,9	18,0	10,2	7,5	4,1	3,6	31,7	6,1
Städer	14 881	28,3	23,1	12,2	8,0	5,9	5,4	17,1	5,0
Hela riket	23 397	27,1	21,2	11,4	7,8	5,3	4,8	22,4	5,4

Tab. T. Hemunderstödetts värde i kronor per understödsmanad för olika familjetyper¹ och olika kategorier av understödstagare

Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{3}$ av understödsfallen

	Tilläggspensionärer				Övriga understödstagare				Samtliga understödstagare			
	Ensammanmän	Ensammankvinnor	Gifta parellsamböende	Samtliga familjer	Ensammanmän	Ensammankvinnor	Gifta parellsamböende	Samtliga familjer	Ensammanmän	Ensammankvinnor	Gifta parellsamböende	Samtliga familjer
1. Familjer med särskilt barnbidrag eller bidragsförskott												
Landsbygd	(160)	102	168	158	.	126	147	131	162	123	163	143
Städer	124	205	187	(96)	197	203	197	108	193	204	195
Hela riket	150	114	185	172	113	178	178	178	132	173	183	176
2. Andra familjer												
Landsbygd	56	45	80	60	80	85	144	109	71	72	127	94
Städer	92	71	108	86	152	167	227	183	139	140	200	159
Hela riket	74	60	94	74	128	136	189	154	114	113	165	132
3. Samtl. familjer												
Landsbygd	59	48	106	74	81	92	144	111	72	78	132	99
Städer	93	74	133	98	151	175	226	185	138	151	200	164
Hela riket	76	63	119	86	128	145	188	157	114	123	167	137

¹ Eusamma barn har inte särredovisats i tabellen, då deras antal är alltför litet för att man på grundval av urvalsundersökningen skall kunna dra några slutsatser om denna familjetyper

farande är skillnaden mellan landsbygd och städer mycket stor. Framhållas må dock att i de redovisade understödsbeloppen ingår det uppskattade värdet av naturaförmåner. Ofta torde dessa förmåner särskilt på landsbygden ha värderats ganska lågt. Bl. a. av denna orsak är de redovisade understödsbeloppen på landsbygden och i städerna icke fullt jämförbara.

Inom olika familjetyper och olika kategorier av understödstagare var understödet genomgående betydligt större i städerna än inom landskommunerna.

De två kategorierna av understödstagare, tilläggs pensionärer och övriga understödstagare, har i tab. T vardera uppdelats på grupper, allteftersom särskilt barnbidrag eller bidragsförskott utgått till familjerna eller icke.

De lägsta hemunderstöden uppvisar tilläggs pensionärerna och lägst bland dessa är understöden bland understödstagare utan särskilt barnbidrag eller bidragsförskott (i medeltal 74 kr per månad). De genomsnittliga understödsbeloppen är för denna kategori av understödstagare väsentligt lägre än för övriga. Den relativt fåtaliga gruppen av pensionärsfamiljer med särskilt barnbidrag eller bidragsförskott skiljer sig oväsentligt från övriga familjer i sin understödsstandard. I kompletterande hjälp från fattigvården har till denna grupp

utgått i genomsnitt 172 kr per månad. Något högre belopp (178 kr) har utgått till övriga understödstagare med särskilt barnbidrag eller bidragsförskott. Övriga understödstagare, som ej fått särskilt barnbidrag eller bidragsförskott, har i hemunderstöd i genomsnitt erhållit 154 kr per månad.

För olika familjetyper däremot ligger understöden på rätt olika nivå. Äkta makar har i genomsnitt fått något högre understödsbelopp, beroende på den merendels större försörjningsbördan.

Hemunderstödet storlek är givetvis starkt skiftande från fall till fall, vilket ju ligger i fattigvårdens natur av fri behovsprövning.

Man måste observera, att de i tab. T lämnade genomsnittliga understödsbeloppen inte utgör något exakt mått på vad de hemunderstödda har att leva av per månad; hemunderstödet är i många fall endast ett tillskott till familjernas övriga inkomster. Detta gäller främst dem som uppbär tilläggs pension, särskilt barnbidrag eller bidragsförskott, men också åtskilliga bland de övriga understödstagarna åtnjuter penning- eller naturainkomster av olika slag. Ej så få äger egen stuga eller annan fastighet och torde sålunda ha ganska små utgifter för bostad; så är även förhållandet med dem som bor hos anhöriga eller i bostäder upplåtna av arbetsgivare.

VII. Vård på sjukvårdsanstalt

Antal vårdtagare m. m. Antal personer, för vilka fattigvårdsstyrelserna under år 1954 helt eller delvis bekostade en längre eller kortare tids vistelse på sjukvårdsanstalter, uppgick till 38 320. Deras fördelning på män, kvinnor och barn

och olika lokala områden framgår av tab. U.

Sedan år 1953 har antalet av fattigvården understödda vårdtagare på sjukvårdsanstalt minskat med 1 075 eller nära 3 %.

Tab. U. Antal vårdtagare på sjukvårdsanstalt fördelade på män, kvinnor och barn samt på lokala områden

Riksområde	Vårdtagare				Ökning (+) el. minskning (-) sedan 1953	
	Antal	därav, i %,			Antal	%
		män	kvinnor	barn		
<i>Landsbygd</i>	19 260	53,2	43,2	3,6	- 1 010	- 5,0
Mälardalen	3 520	53,0	44,6	2,4	- 275	- 7,2
Östra Götaland	3 080	53,3	44,6	2,1	- 305	- 9,0
Skåne, Blekinge och Halland	2 545	52,9	43,2	3,9	- 60	- 2,3
Bohuslän och Vänerlän	3 465	51,2	45,0	3,8	+ 105	+ 3,1
Dalarna och Nedre Norrland	4 695	55,1	40,9	4,0	- 520	- 10,0
Övre Norrland	1 955	53,2	40,2	6,6	+ 45	+ 2,4
<i>Städer</i>	19 060	51,7	41,0	7,3	- 65	- 0,3
Stockholm	6 125	47,3	45,3	7,4	- 310	- 4,8
Göteborg	1 905	56,2	37,3	6,5	- 80	- 4,0
Malmö	1 235	54,6	40,5	4,9	+ 175	+ 16,5
Övriga städer över 30 000 inv.	3 575	50,6	38,3	11,1	+ 350	+ 10,9
Städer under 30 000 inv.	6 220	54,6	39,6	5,8	- 200	- 3,1
<i>Hela riket</i>	38 320	52,4	42,1	5,5	- 1 075	- 2,7

De manliga vårdtagarna var såväl på landsbygden som i städerna något fler än de kvinnliga (52 mot 42 %). Andelen barn uppgick till 6 % men varierade högst avsevärt. Den var högre i städerna än på landsbygden (7,3 resp. 3,6 %).

De familjer som erhållit fattigvårdsstyrelsernas hjälp för vård av någon familjemedlem på sjukvårdsanstalt fördelar sig på familjetyper såsom framgår av tab. V.

Fördelningen efter familjetyp skiljer sig från motsvarande fördelning av samtliga understödsfall (jfr tab. B), främst därigenom att andelen ensamma män som lämnats sjukvård är större än denna familjetyps andel av hela understödsklientelet (37 resp. 27 %). Däremot är ensamma kvinnor och gifta par relativt sett något färre, i synnerhet gäller detta familjer med barn. Andelen barn bland vårdtagarna är blott omkring 1/6 av barnens andel av samtliga understödstagare. Detta tycks tyda på att det framför allt

är föräldrarnas sjukvård, som föranlett barnfamiljerna att anlita fattigvården.

Fördelningen av vårdfallen på sjukvårdsanstalterna efter huvudpersonens ålder redovisas i tab. X.

Det utmärkande för åldersfördelningen bland vårdfallen på här ifrågavarande anstalter är, att de arbetsföra åldrarna är väsentligt talrikare representerade än inom hela understödsklientelet (jfr tab. E). Aldrarna under 60 år omfattar sålunda ca 74 % av vårdfallen mot 67 % av samtliga understödsfall. Dessa skillaktigheter gäller såväl landsbygd som städer. Särskilt bland tilläggspensionärerna skiljer sig åldersfördelningen bland vårdfallen på sjukvårdsanstalter starkt från densamma inom pensionsgruppen bland samtliga understödsfall. Aldrarna under 60 år var, relativt sett, väsentligt talrikare i förra fallet (58 %) än i det senare (38 %). Bland övriga understödstagare är skillnaden inte fullt lika stor (82 resp. 80 %).

Tab. V. Antal understödsfall, som erhållit vård på sjukvårdsanstalt, fördelade efter familjetyp
Urvalsundersökningen omfattande 1/3 av understödsfallen

Vård på sjukvårdsanstalt	Antal understödsfall (1/3)	därav, i %, tillhörande familjetypen						
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		ensamma barn
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn	
1. Understödsdagare med tilläggs pension								
Landsbygd	1 713	43,1	0,2	34,6	1,0	14,9	6,2	—
Städer	1 093	40,7	0,3	36,7	1,8	14,1	6,4	—
Hela riket	2 806	42,2	0,2	35,4	1,3	14,6	6,3	—
2. Övriga understödsdagare								
Landsbygd	2 101	33,2	0,4	24,3	4,8	14,2	22,7	0,4
Städer	2 593	31,8	1,1	19,7	9,8	11,1	26,1	0,4
Hela riket	4 694	32,4	0,8	21,8	7,5	12,5	24,6	0,4
3. Samtliga understödsdagare								
Landsbygd	3 814	37,6	0,3	28,9	3,1	14,6	15,3	0,2
Städer	3 686	34,4	0,8	24,8	7,4	12,0	20,3	0,3
Hela riket	7 500	36,0	0,6	26,9	5,2	13,3	17,8	0,2

Antal vård dagar och vårdens värde. Enligt tab. Y utgjorde den genomsnittliga vårdtiden för samtliga på sjukvårdsanstalt intagna understödsdagare 146 dagar (på landsbygden 184 dagar, i städerna 108 dagar).

Understöds klientelet på sjukvårdsanstalterna är mycket ojämnt fördelat i fråga om vårdtiden. Vårdtagarna kan liksom de hemunderstödda (se kap. VI), i stort sett uppdelas på två typer, dels tillfälliga, dels varaktiga vårdfall. Inemot 30 % av samtliga understödsdagare hade vistats på sjukvårdsanstalt praktiskt taget hela året, medan drygt hälften hade erhållit sådan vård under kortare tid än tre månader. Mellan tilläggs pensionärer och övriga vårdtagare på sjukvårdsanstalt förefinns en väsentlig skillnad i avseende på vårdtiden. I förra fallet spelar givetvis ålderdomssjukdomar, kroniska kroppssjukdomar o. dyl. en stor roll som orsak till sjukhusvistelsen, vilket gör att varaktig vård blir förhärskande. Inom den andra kategori-

en av vårdtagare överväger synbarligen akuta sjukdomsfall, som endast föranleder en kortare sjukhusvistelse. Den genomsnittliga vårdtiden var bland övriga vårdtagare 101 dagar, bland tilläggs pensionärerna däremot mer än dubbelt så lång (224 dagar). I städerna är de tillfälliga vårdtagarna i båda fallen relativt sett betydligt talrikare än på landsbygden.

Det totala värdet av den vård som understödsdagarna under år 1954 erhållit på sjukvårdsanstalt uppgår till 21,7 milj. kr, vilket är exakt lika mycket som föregående år. Av denna summa kom 13,0 milj. kr på landsbygden och 8,7 milj. kr på städerna (föregående år 13,5 resp. 8,2 milj. kr).

Kostnaderna är i allmänhet beräknade med utgångspunkt från de låga avgifter som fattigvårdsstyrelserna erlägger till länslasarett och andra allmänna sjukvårdsinrättningar. Den genomsnittliga vårdkostnaden per dag uppgick till 3,88 kr år 1954 mot 3,67 kr år 1953.

Tab. X. Antal understödsfall, som erhållit vård på sjukvårdsanstalt, fördelade efter försörjarens ålder

Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{5}$ av understödsfallen

Vård på sjukvårdsanstalt	Antal understödsfall ($\frac{1}{5}$)	därav antal fall, i %, där försörjaren var i åldern						
		-15 år	16-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-66 år	67- år
1. Understödsstagare med tilläggs-pension								
Landsbygd	1 713	—	10,2	13,8	17,3	19,4	13,4	25,9
Städer	1 093	—	10,8	13,9	14,2	15,7	15,0	30,4
Hela riket	2 806	—	10,4	13,9	16,1	18,0	14,0	27,6
2. Övriga understödsstagare								
Landsbygd	2 101	0,3	17,1	17,6	20,2	20,1	11,4	13,3
Städer	2 593	0,4	23,6	24,7	22,1	17,4	8,5	3,3
Hela riket	4 694	0,4	20,7	21,5	21,2	18,6	9,8	7,8
3. Samtliga understödsstagare								
Landsbygd	3 814	0,2	14,0	15,9	18,9	19,8	12,3	18,9
Städer	3 686	0,3	19,8	21,5	19,8	16,9	10,4	11,3
Hela riket	7 500	0,2	16,9	18,7	19,3	18,4	11,3	15,2

Tab. Y. Vårdtagare på sjukvårdsanstalt, fördelade efter vårdtiden

Urvalsundersökningen omfattande $\frac{1}{5}$ av understödsfallen

	Ensamma vårdtagare						Två el. flera vårdtagare ¹		Samtliga vårdtagare.	
	Antal ($\frac{1}{5}$)	därav, i %, med en vårdtid av dagar					Medeltal vård-dagar	An-tal ($\frac{1}{5}$)		Medeltal vård-dagar
		1-89	90-179	180-269	270-359	360-				
1. Understödsstagare med tilläggs-pension										
Landsbygd	1 704	30,7	7,3	5,1	2,2	54,7	236	18	·	235
Städer	1 080	37,5	6,9	5,2	4,4	46,0	212	25	·	208
Hela riket	2 784	33,3	7,2	5,1	3,1	51,3	227	43	·	224
2. Övriga understödsstagare										
Landsbygd	2 073	53,6	11,6	7,1	2,9	24,8	144	57	(85)	143
Städer	2 487	78,1	10,0	3,9	1,7	6,3	70	220	40	67
Hela riket	4 560	67,0	10,7	5,4	2,2	14,7	104	277	50	101
3. Samtliga understödsstagare										
Landsbygd	3 777	43,3	9,7	6,2	2,6	38,2	186	75	(93)	184
Städer	3 567	65,8	9,1	4,3	2,5	18,3	113	245	42	108
Hela riket	7 344	54,2	9,4	5,3	2,5	28,6	150	320	54	146

¹ Tillhörande samma familj

VIII. »Annan hjälp»

Antal understödsfall m. m. Antalet understödsfall, vilka under år 1954 åtnjöt »annan hjälp» (utackordering, utrustning för intagning på anstalt, resor

osv.), utgjorde inalles 32 200, varav emot 17 700 i landskommunerna och 14 500 i städerna. I förhållande till föregående år har antalet understödsfall

Tab. Z. Antal understödsfall med »annan hjälp» inom olika familjetyper samt understödets genomsnittliga värde

Urvalsundersökningen omfattande ¹/₅ av understödsfallen

»Annan hjälp»	Antal understödsfall (¹ / ₅)	därav, i %, tillhörande familjetypen						Hjälpens värde per understödsfall o. år, kr ¹	
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende			ensamma barn
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
Enbart »annan hjälp»									
1. Understödsdagare med tilläggspension									
Landsbygd	518	28,4	—	41,3	1,9	22,6	5,8	—	220
Städer	345	29,0	—	45,8	2,6	20,3	2,3	—	164
Hela riket	863	28,6	—	43,1	2,2	21,7	4,4	—	199
2. Övriga understödsdagare									
Landsbygd	1 167	30,4	1,0	24,6	7,3	11,3	24,7	0,7	227
Städer	574	42,7	0,7	21,8	5,6	7,1	22,1	—	236
Hela riket	1 741	34,5	0,9	23,7	6,7	9,9	23,8	0,5	230
3. Samtliga understödsdagare									
Landsbygd	1 685	29,8	0,7	29,7	5,6	14,8	18,9	0,5	225
Städer	919	37,5	0,4	30,8	4,5	12,1	14,7	—	209
Hela riket	2 604	32,6	0,6	30,1	5,2	13,8	17,4	0,3	220
»Annan hjälp» i kombination med hemunderstöd el. anstaltsvård									
1. Understödsdagare med tilläggspension									
Landsbygd	651	28,7	0,5	33,0	1,9	21,5	14,4	—	226
Städer	623	29,4	0,5	34,2	2,5	22,5	10,9	—	163
Hela riket	1 274	29,0	0,5	33,6	2,2	22,0	12,7	—	197
2. Övriga understödsdagare									
Landsbygd	1 197	26,4	0,8	18,4	10,0	12,0	32,3	0,1	216
Städer	1 364	31,3	0,7	18,4	11,4	10,1	28,0	0,1	147
Hela riket	2 561	29,0	0,8	18,4	10,7	11,0	30,0	0,1	183
3. Samtliga understödsdagare									
Landsbygd	1 848	27,2	0,7	23,5	7,2	15,3	26,0	0,1	220
Städer	1 987	30,7	0,6	23,4	8,6	14,0	22,6	0,1	152
Hela riket	3 835	29,0	0,7	23,4	7,9	14,6	24,3	0,1	188

¹ Utom Stockholms stad

minskat i hela riket med ungefär 400 eller 1,2 %.

Hur ifrågavarande understödsfall fördelar sig på olika familjetyper enligt urvalsundersökningen framgår av tab. Z.

Några mer betydande olikheter gentemot fördelningen av samtliga understödsfall efter familjetyp (jfr tab. B) förekommer ej. Ensamma kvinnor är dock något underrepresenterade och ensamma män i motsvarande grad överrepresenterade bland familjer, som erhållit »annan hjälp».

Understödet värde. Hela värdet av det understöd som redovisats under rubriken »annan hjälp» uppgick på landsbygden till 3,9 milj. kr och i städerna till

2,6 milj. kr, tillhoppa 6,5 milj. kr. De genomsnittliga beloppen per understödsfall framgår av tab. Z.

Genomsnittsbeloppen är högre på landsbygden än i städerna, sannolikt beroende på att hjälpen på landsbygden består i utackordering i enskilt hem betydligt oftare än vad fallet varit i städerna. Genomsnittsvärdet av hjälpen uppgår till 220 kr, när den ej varit kombinerad med andra hjälpformer, men sjunker till 188 kr, då den erhållits i kombination med hemunderstöd eller sjukhusvård, vilket jämfört med föregående år i det förstnämnda fallet innebär en minskning med 5,6 %, och i det sistnämnda en ökning med 3,9 %.

IX. Understödet rättsliga form och totala värde

Redovisningen till fattigvårdsstatistiken omfattar samtliga familjer och ensamma personer, som för uppehälle och vård åtnjutit understöd av fattigvårdsstyrelserna enligt fattigvårdslagen, enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. eller ur fonder och donationer under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning.

Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form. Understödsfallens fördelning efter understödets rätts-

liga form år 1954 redovisas här nedan i sammandrag i absoluta och relativa tal.

Egentligt fattigvårdsunderstöd har under år 1954 utgått i sammanlagt 145 000 fall, varav 63 200 på landsbygden och 81 800 i städerna. Dessa tal motsvarar 95 % resp. 97 och 94 % av antalet understödsfall över huvud. Fattigvårdsunderstöd enbart hade på landsbygden utgått till ca 97 % av de understödda familjerna och i städerna till 92 %.

	Absoluta tal				Procenttal			
	Landsbygd	Städer	Hela riket		Landsbygd	Städer	Hela riket	
			1954	1953			1954	1953
Antal understödsfall, i vilka utgått:								
endast fattigvårdsunderstöd	62 667	80 931	143 598	143 776	96,6	92,5	94,2	91,0
endast kommunalt pensionstillskott	978	3 692	4 670	8 915	1,5	4,2	3,1	5,6
endast understöd ur fond el. donation	664	1 977	2 641	2 881	1,0	2,2	1,7	1,8
fattigvård o. kommunalt pensionstillskott o. dyl	341	233	574	1 527	0,5	0,3	0,4	1,0
fattigvård o. understöd ur fond etc.	218	683	901	989	0,4	0,8	0,6	0,6
Summa understödsfall	64 868	87 516	152 384	158 088	100	100	100	100

Tab. A. Understödsfallens fördelning efter understödets rättsliga form inom olika familjetyper
Urvallsundersökningen omfattande 1/3 av understödsfallen

Understödet rättsliga form	Antal familjer av nedanstående typ							Samtliga familjer
	ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		ensamma barn	
	utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn		
1. Understödsdagare med tillägspension								
<i>Landsbygd</i>								
Samtliga understödsfall (1/3)	1 335	14	1 793	99	908	405	—	4 554
Därav, i %, med:								
enbart egentlig fattigvård	96,0	100,0	90,8	(96,0)	94,7	97,8	—	93,9
› kommunalt pensionstillskott	2,3	—	4,9	—	2,3	0,5	—	3,1
› understöd ur donation	1,1	—	2,2	(1,0)	1,5	0,5	—	1,6
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0,6	—	1,4	(2,0)	0,9	0,5	—	0,9
fattigvård o. understöd ur donation	—	—	0,7	(1,0)	0,6	0,7	—	0,5
<i>Städer</i>								
Samtliga understödsfall (1/3)	1 217	9	2 132	113	899	280	—	4 650
Därav, i %, med:								
enbart egentlig fattigvård	83,7	·	68,3	86,7	79,4	92,2	—	76,4
› kommunalt pensionstillskott	13,4	·	16,2	8,9	15,2	4,3	—	14,4
› understöd ur donation	2,1	—	12,5	—	2,7	1,4	—	6,9
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0,3	—	0,6	—	1,2	1,4	—	0,7
fattigvård o. understöd ur donation	0,5	—	2,4	4,4	1,5	0,7	—	1,6
<i>Hela riket</i>								
Samtliga understödsfall (1/3)	2 552	23	3 925	212	1 807	685	—	9 204
Därav, i %, med:								
enbart egentlig fattigvård	90,1	·	78,6	91,0	87,1	95,5	—	85,0
› kommunalt pensionstillskott	7,6	·	11,1	4,7	8,7	2,0	—	8,8
› understöd ur donation	1,6	—	7,8	0,5	2,1	0,9	—	4,3
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0,5	—	0,9	1,0	1,1	0,9	—	0,8
fattigvård o. understöd ur donation	0,2	—	1,6	2,8	1,0	0,7	—	1,1
2. Övriga understödsdagare								
<i>Landsbygd</i>								
Samtliga understödsfall (1/3)	1 926	73	2 030	936	1 010	2 412	24	8 411
Därav, i %, med:								
enbart egentlig fattigvård	98,6	100,0	95,6	99,2	96,5	99,3	·	97,9
› kommunalt pensionstillskott	0,6	—	1,8	0,1	1,6	0,1	—	0,8
› understöd ur donation	0,4	—	1,8	0,5	0,8	0,4	·	0,8
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0,3	—	0,3	—	0,7	0,0	—	0,3
fattigvård o. understöd ur donation	0,1	—	0,5	0,2	0,4	0,2	—	0,2
<i>Städer</i>								
Samtliga understödsfall (1/3)	3 527	120	2 825	2 010	1 142	3 212	19	12 855
Därav, i %, med:								
enbart egentlig fattigvård	99,3	98,3	94,8	98,7	98,6	98,3	·	97,8
› kommunalt pensionstillskott	0,2	—	0,5	0,0	0,3	0,1	·	0,3
› understöd ur donation	0,3	0,9	2,9	0,7	0,5	0,8	—	1,1
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0,1	0,8	0,3	0,0	0,1	0,0	—	0,1
fattigvård o. understöd ur donation	0,1	—	1,5	0,6	0,5	0,8	—	0,7
<i>Hela riket</i>								
Samtliga understödsfall (1/3)	5 453	193	4 855	2 946	2 152	5 624	43	21 266
Därav, i %, med:								
enbart egentlig fattigvård	99,1	99,0	95,1	98,8	97,6	98,8	·	97,8
› kommunalt pensionstillskott	0,3	—	1,1	0,1	0,9	0,1	·	0,5
› understöd ur donation	0,3	0,5	2,5	0,7	0,6	0,6	·	1,0
fattigvård o. komm. pensionstillskott	0,2	0,5	0,3	0,0	0,4	0,0	—	0,2
fattigvård o. understöd ur donation	0,1	—	1,0	0,4	0,5	0,5	—	0,5

Understöd enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m. utgörs av kommunala pensionstillskott i egentlig mening, vidare kommunala tillskott till särskilt barnbidrag eller bidragsförskott samt kommunala sjukvårdsbidrag. Sådana understöd hade under år 1954 utgått enbart eller tillsammans med egentlig fattigvård till 5 200 familjer, vilket motsvarade 3,5 % av samtliga understödsfall. På landsbygden kom 1 300 fall och på städerna 3 900 motsvarande ca 2 resp. 5 % av hela antalet familjer med understöd av fattigvårdsstyrelserna. Under år 1954 har antalet understödsfall med pensionstillskott minskat med 5 200, motsvarande hälften av samtliga fall. Det är framför allt på landsbygden som denna nedgång varit särskilt kraftig (5 600 fall år 1953 resp. 1 300 år 1954).

De understöd som fattigvårdsstyrelserna utdelat ur fonder och donationer torde vara ofullständigt redovisade; siffrorna är därför i allmänhet för låga. Så t. ex. föreligger för Stockholm inga uppgifter angående dylika understöd.

Enligt de föreliggande uppgifterna hade under år 1954 drygt 3 500 familjer uppburit understöd ur fonder och donationer, som fattigvårdsstyrelserna förvaltade. I städerna fick ungefär 2 700 familjer dylikt understöd, på landsbygden inemot 900. Dessa tal, vilka måste betraktas som minimisiffror, motsvarar ungefär 3,0 % resp. 1,4 % av hela antalet redovisade understödsfall. I jämförelse med föregående år innebär detta en minskning för hela riket med 330 (8,5 %).

I tab. A redovisas den procentuella fördelningen av understödsfallen efter understödets rättsliga form inom olika familjetyper och inom skilda kategorier av understödstagare. Flertalet av de understöd som utgått enligt lagen om kommunala pensionstillskott har haft for-

men av kommunala tillskott till folkpension. Av samtliga understödsfall med tilläggspension hade 10 % uppburit kommunala pensionstillskott, på landsbygden 4 % och i städerna 15 %. Bland övriga understödstagare hade knappt 1 % av understödsfallen åtnjutit understöd enligt pensionstillskottslagen. I flertalet av dessa fall har understöden haft formen av kommunala sjukvårdsbidrag. Den största andelen understödsfall, i vilka hjälp utgått enligt lagen om kommunala pensionstillskott — liksom även ur fonder och donationer under fattigvårdsstyrelsernas förvaltning — redovisas för familjer utan barn.

Understödet totala värde. I det föregående har särskilda uppgifter lämnats angående värdet av den hjälp som utgått i form av vård på sjukvårdsanstalt eller av hemunderstöd eller »annan hjälp». En sammanfattning härav lämnas i efterföljande tablä.

Vårdens värde redovisas här brutto, dvs. utan avdrag för ersättning som kommunerna erhållit för lämnad vård antingen från vårdtagaren själv (t. ex. i form av folkpension, som kommunen uppburit) eller från annat håll (t. ex. från landstinget eller från andra kommuner).

Totala värdet av de understöd som fattigvårdsstyrelserna utgett under år 1954 uppgick till 115,2 milj. kr. Sedan

	Vård på Hemsjuk- vårds- anstalt	Hem- under- stöd	»An- nan hjälp»	Samt- liga hjälp- former
<i>Vårdens värde i milj. kr</i>				
Landsbygd . . .	13,0	25,9	3,9	42,8
Städer	8,7	61,1	2,6	72,4
Hela riket 1954 .	21,7	87,0	6,5	115,2
1953	21,7	80,3	6,6	108,6
<i>Vårdens värde i %</i>				
Landsbygd . . .	30,4	60,5	9,1	100
Städer	12,1	84,4	3,5	100
Hela riket 1954 .	18,9	75,5	5,6	100
1953	20,0	73,9	6,1	100

Tab. Ä. Av fattigvårdsstyrelserna meddelat understöd, fördelat efter understödets rättsliga form och dess beskaffenhet

Understödet rättsliga form	Understödet uppgivna värde i tusental kr			
	Vård på sjukvårdsanstalt	Hemunderstöd	»Annan hjälp»	Samtliga understödsformer
<i>Landsbygd</i>				
Enbart egentlig fattigvård	12 960,3	25 483,3	3 842,0	42 285,6
» kommunalt pensionstillskott	23,0	166,7	31,1	220,8
» understöd ur donation	—	16,9	16,5	33,4
Fattigvård o. komm. pensionstillskott	37,7	111,2	14,6	163,5
Fattigvård o. understöd ur donation	1,8	112,2	18,2	132,2
Tillhopa	13 022,8	25 890,3	3 922,4	42 835,5
<i>Städer</i>				
Enbart egentlig fattigvård	8 580,6	59 085,7	2 397,8	70 064,1
» kommunalt pensionstillskott	124,9	1 029,5	87,7	1 242,1
» understöd ur donation	—	203,9	25,9	229,8
Fattigvård o. komm. pensionstillskott	9,4	147,4	25,6	182,4
Fattigvård o. understöd ur donation	22,8	633,7	22,8	679,3
Tillhopa	8 737,7	61 100,2	2 559,8	72 397,7
<i>Hela riket</i>				
Enbart egentlig fattigvård	21 540,9	84 569,0	6 239,8	112 349,7
» kommunalt pensionstillskott	147,9	1 196,2	118,8	1 462,9
» understöd ur donation	—	220,8	42,4	263,2
Fattigvård o. komm. pensionstillskott	47,1	258,6	40,2	345,9
Fattigvård o. understöd ur donation	24,6	745,9	41,0	811,5
Tillhopa	21 760,5	86 990,5	6 482,2	115 233,2

1953 har en ökning av det allmännas kostnader för fattigvården ägt rum med i runt tal 6,6 milj. kr eller 6,1 %. Kostnadsstegringen sammanhänger väsentligen med ökade utgifter för hemunderstöden.

Tab. Ä visar, hur värdet av det understöd fattigvårdsstyrelserna lämnat fördelade sig efter såväl understödets rättsliga form som dess beskaffenhet.

Återbetalade understödsbelopp. Enligt fattigvårdslagen är den som mottagit fattigvård och senare fått det bättre ställt, skyldig att återbetala vad han erhållit, om fattigvårdsstyrelsen begär det. Likaså kan fattigvårdsstyrelsen, om någon på fattigvårdens bekostnad vårdas

på sjukvårdsanstalt och under tiden erhåller pension, sjukersättning el. dyl. av dessa medel skaffa sig ersättning för sina utlägg. Även den som försummar sin försörjningsplikt är ersättningskyldig gentemot fattigvården för hjälp, som utgått till den försörjningsberättigade.

För år 1954 har gjorts en sammanställning av de belopp som understödstagarna återbetalat till fattigvårdsstyrelserna. De uppgifter som här nedan redovisas, inkluderar emellertid ej Stockholms stad, för vilken några uppgifter ej kunnat erhållas.

Mellan tilläggs pensionärer och övriga understödstagare råder en avsevärd skillnad i fråga om den relativa del av det utbetalade beloppet som återbetalas. För

de förstnämnda har återbetalts över hälften, men för de sistnämnda blott ca 10 %. I fråga om tilläggspensionärerna råder, som framgår av vidstående tablå, ej någon större skillnad mellan landsbygd och städer, medan för övriga understödstagare en något större andel återbetalas på landsbygden (14 %) än i städerna (6 %). Beträffande tilläggspensionärerna torde återbetalningen i stor utsträckning gälla pensioner eller pensionstillägg, som fattigvårdsstyrelserna förskotterat i väntan på utbetalning från pensionsstyrelsen.

Särskilt bland understödstagarna utan tilläggspension är det de barnlösa familjetyperna som återbetalar en större andel än familjer med barn. Bland tilläggspensionärerna är detta fallet även med ensamma män och ensamma kvinnor, medan för de gifta en obetydlig skillnad i andra riktningen redovisas. De högsta relativa andelarna återbetalat belopp återfinns bland tilläggspensionärernas ensamma män utan barn (66 %) och ensamma kvinnor utan barn (56 %) och de lägsta bland gifta par med barn hos övriga understödstagare (5 %). Som tidigare nämnts, föreligger en betydande skillnad i fråga om det återbetalade beloppets relativa andel på landsbygd och i städer. Detta framgår av vidstående sammanställning, i vilken det utbetalade understödet samt det återbetalade beloppet redovisas för olika familjetyper på landsbygden och i städerna.

Bland understödstagarna på landsbygden återbetalas ca 27 % av det utbetalade beloppet medan motsvarande tal i städerna var 19 %. Genomgående för alla familjetyper såväl på landsbygden som i städerna är, att de barnlösa återbetalar en relativt högre andel än familjer med barn.

	Utbetalt understöd 1 000-tal kr	Återbetalt 1 000-tal kr	belopp i %
<i>Understödstagare med tilläggspension</i>	27 410	13 952	50,9
därunder			
<i>Ensamma män</i>			
utan barn	9 001	5 967	66,3
med barn	127	57	44,6
<i>Ensamma kvinnor</i>			
utan barn	8 801	4 889	55,5
med barn	840	287	34,1
<i>Gifta par eller samboende</i>			
utan barn	4 119	1 257	30,5
med barn	4 522	1 495	33,1
Landsbygd	15 468	7 742	50,0
Städer	11 942	6 210	52,0
<i>Övriga understödstagare</i>	57 578	5 720	9,9
därunder			
<i>Ensamma män</i>			
utan barn	9 880	2 025	20,5
med barn	497	39	7,9
<i>Ensamma kvinnor</i>			
utan barn	12 112	1 660	13,7
med barn	9 978	556	5,6
<i>Gifta par eller samboende</i>			
utan barn	5 233	482	9,2
med barn	19 818	951	4,8
<i>Ensamma barn</i>	60	7	11,6
Landsbygd	27 362	3 791	13,9
Städer	30 216	1 929	6,4
<i>Samtliga understödstagare</i>	84 988	19 672	23,1
<i>Landsbygd</i>	42 830	11 532	26,9
därunder			
<i>Ensamma män</i>			
utan barn	10 448	5 016	48,0
med barn	326	46	14,1
<i>Ensamma kvinnor</i>			
utan barn	10 366	3 933	37,9
med barn	4 464	328	7,4
<i>Gifta par eller samboende</i>			
utan barn	4 508	827	18,3
med barn	12 677	1 376	10,9
<i>Ensamma barn</i>	41	6	(13,6)
<i>Städer</i>	42 158	8 140	19,3
därunder			
<i>Ensamma män</i>			
utan barn	8 433	2 975	35,3
med barn	298	50	16,7
<i>Ensamma kvinnor</i>			
utan barn	10 547	2 615	24,8
med barn	6 354	515	8,1
<i>Gifta par eller samboende</i>			
utan barn	4 844	913	18,8
med barn	11 663	1 071	9,2
<i>Ensamma barn</i>	19	1	(7,1)

X. Ålderdomshemmen under år 1954

I avsikt att erhålla ett underlag för den omdaning som ålderdomshemsreformen av år 1947 syftade till, företog socialstyrelsen våren 1950 en undersökning om förhållandena på de svenska ålderdomshemmen med utförliga uppgifter om anstalterna (deras ålder, platsutrymmen, beläggning, driftskostnader m. m.) samt om vårdtagarna (deras kön, ålder, civilstånd, hälsotillstånd, behov av vård på specialanstalter m. m.). Enligt en i samband med denna undersökning framlagd plan skall förhållandena vid ålderdomshemmen följas fortlöpande. Varje år insamlas sålunda uppgifter om antalet hem, platser och vårdtagare, samt dessutom ytterligare uppgifter av speciellt intresse. Här följer en översikt över ålderdomshemmen under år 1954 omfattande antalet hem, platsantalet, hemmens ålder, förekomsten av specialavdelningar, hemmens storlek, antalet vårdtagare, beläggningen på hemmen samt slutligen ekonomiska uppgifter rörande vårdkostnader o. dyl.

Antal ålderdomshem och platsantalet. Antalet ålderdomshem som var i bruk den 31/12 1954 var 1 357; 1 188 av dessa var belägna på landsbygden och 169 i städerna. Jämfört med förhållandena ett år tidigare innebär detta en ökning med 2 hem. Platsantalet har ökat något; sålunda redovisas 37 463 vid slutet av år 1954 jämfört med 36 989 ett år tidigare.

Enligt 31 § i fattigvårdslagen är varje kommun skyldig att ha en anstalt som kan ge vård åt behövande inom kommunen. I vissa fall kan flera kommuner förena sig om en gemensam anstalt. Sålunda kan småkommuner, som inte anses vara i behov av egen anstalt, befrias

från skyldigheten att ha anstalt, men däremot fritas de inte från skyldigheten att bereda vård åt dem som så behöver. I och med kommunsammanslagningen år 1952 har, till följd av att kommunerna blivit avsevärt större, antalet hem som drivs av två eller flera kommuner, minskat avsevärt (från 202 år 1950 till 24 vid slutet av 1954). Ålderdomshem, drivna av kommunalförbund, som förut speciellt förekom i län med många småkommuner, har nu i det närmaste försvunnit, då kommunerna blivit större och förutsättningar skapats för att de skall kunna driva ålderdomshem i egen regi. I detta sammanhang måste påpekas att fr. o. m. 1951 en viss förändring i definitionen av begreppet ålderdomshem har införts. De städer som inte deltar i landsting och som själva har att ombesörja sjukvård av allehanda slag, driver (med undantag av Göteborgs stad) sjukavdelningar för såväl sinnessjuka som för kroniskt sjuka i anslutning till sina ålderdomshem eller separat, men i fattigvårdsstyrelsens regi. Sådana avdelningar har före 1951 alltid redovisats såsom ålderdomshem; numera medtas dessa ej i statistiken över ålderdomshemmen utan betraktas som självständiga sjukvårdsanstalter. När man jämför uppgifter som avser år 1950 och tidigare med uppgifter för innevarande redovisningsår, bör detta ihågkommas.

Som förut nämnts har ingen större förändring skett i totalantalet platser, däremot vissa förändringar i platsantalet för de olika avdelningarna. Efterföljande tablå återger förändringarna för varje avdelningstyp.

På sinnessjukavdelningarna har den sedan några år pågående nedgången i

Tab. Ö. Antal ålderdomshem inom olika storleksgrupper samt antal platser, länsvis

Län	Antal ålderdomshem	därav med nedanstående antal platser										Summa platser den	
		—10	11—15	16—20	21—25	26—30	31—40	41—50	51—75	76—100	101—	^{31/12} 1953	^{31/12} 1954
Stockholms stad . .	7	—	—	—	—	—	—	1	1	—	5	2 574	2 621
Stockholms län	75	5	18	23	8	5	7	3	2	1	3	1 879	1 939
Uppsala »	35	3	12	10	3	—	4	—	1	1	1	898	965
Södermanlands »	67	8	20	16	7	5	4	2	—	3	2	1 742	1 724
Östergötlands »	89	10	28	21	19	2	3	1	2	1	2	2 406	2 382
Jönköpings »	74	31	24	13	4	—	1	—	—	—	1	1 092	1 067
Kronobergs »	54	7	15	12	9	4	5	1	—	1	—	1 012	1 072
Kalmar »	72	7	15	16	11	10	7	3	2	—	1	1 739	1 700
Gotlands »	8	1	—	1	2	1	2	—	1	—	—	202	234
Blekinge »	27	—	1	8	5	8	—	2	2	—	1	827	838
Kristianstads »	70	12	25	15	9	2	4	1	1	1	—	1 245	1 311
Malmöhus »	92	12	32	21	9	7	1	2	2	—	6	2 515	2 600
Hallands »	47	8	19	8	7	2	—	—	2	—	1	998	979
Göteborgs o. Bohus »	63	7	22	13	5	2	6	1	2	2	3	2 302	2 319
Älvsborgs »	95	16	28	18	10	9	8	3	1	1	1	2 101	2 074
Skaraborgs »	80	11	32	10	13	5	3	1	3	2	—	1 579	1 634
Värmlands »	76	4	25	15	6	4	10	6	2	3	1	1 975	2 066
Örebro »	52	5	10	13	7	3	5	3	2	3	1	1 472	1 415
Västmanlands »	46	3	12	13	7	—	5	3	2	—	1	1 211	1 227
Kopparbergs »	40	1	5	8	6	7	4	3	5	1	—	1 188	1 263
Gävleborgs »	39	2	5	7	4	7	5	—	6	2	1	1 576	1 520
Västernorrlands »	56	3	11	12	6	4	7	4	4	2	3	1 955	1 973
Jämtlands »	33	1	12	10	3	3	3	—	—	1	—	695	696
Västerbottens »	33	1	5	9	1	5	4	4	3	1	—	1 017	1 017
Norrbottnens »	27	1	—	9	6	1	4	1	5	—	—	789	827
Summa	1 357	159	376	301	167	96	102	45	51	26	34	36 989	37 463
Därav:													
landsbygd	1 188	152	363	279	148	87	90	35	26	8	—	23 665	23 925
städer	169	7	13	22	19	9	12	10	25	18	34	13 324	13 538

	Antal platser den ^{31/12} 1953	Antal platser den ^{31/12} 1954	Ökn.(+) resp. minskn. (-) i %
Egentligt ålderdomshem	32 055	32 665	+ 1,9
Sinnessjukavdelning . .	849	752	- 11,4
Kronikeravdelning . . .	1 963	2 048	+ 4,3
Annan sjukavdelning . .	2 122	1 998	- 5,8
Samtliga	36 989	37 463	+ 1,3

platsantalet fortsatt, vilket sammanhängs med att antalet sådana avdelningar minskat, antingen genom att de nedlagts eller att de överförts till landstingen. År 1951 redovisades sålunda 31 ålderdomshem med sinnessjukavdelning, år 1952 26 samt år 1953 25; år 1954 var antalet 23.

Antalet platser på ålderdomshemmen samtliga avdelningar återges länsvis i

tab. Ö, där hemmen också fördelats på storleksgrupper. Inom de olika länen kan vissa smärre förskjutningar mellan 1953 och 1954 konstateras. Den största relativa skillnaden redovisas av Gotlands län, där platsantalet ökat med 16 %. Även mellan åren 1951 och 1952 samt mellan 1952 och 1953 ökade antalet platser på Gotland (21 resp. 13 %). Några län redovisar en minskning av platsantalet; störst i Örebro och Gävleborgs län med ca 4 %.

Det genomsnittliga platsantalet per hem ökade under 1954 från 27,3 till 27,6.

En ökning av andelen platser i enkeltum har pågått alltsedan 1947 års ålder-

Tab. Aa. Antal ålderdomshem länsvis, vid slutet av år 1954 fördelade efter ålder

Län	Antal ålder- doms- hem	därav tagna i bruk år								
		-1900	1901- 1910	1911- 1920	1921- 1925	1926- 1930	1931- 1935	1936- 1940	1941- 1946	1947 —
Stockholms stad . .	7	1	2	—	1	1	—	—	—	2
Stockholms län	75	3	4	13	15	18	10	—	—	12
Uppsala »	35	5	4	6	2	8	4	—	1	5
Södermanlands »	67	20	13	6	5	15	4	—	1	3
Östergötlands »	89	17	9	8	13	17	17	3	—	5
Jönköpings »	74	19	4	16	6	9	15	4	1	—
Kronobergs »	54	4	7	9	5	5	11	4	1	8
Kalmar »	72	7	10	14	7	4	23	1	—	6
Gotlands »	8	1	1	—	1	—	1	—	—	4
Blekinge »	27	4	3	6	3	4	1	3	—	3
Kristianstads »	70	19	9	13	—	9	10	—	1	9
Malmöhus »	92	19	5	10	2	21	25	4	—	6
Hallands »	47	14	16	2	1	1	4	2	—	7
Göteborgs o. Bohus »	63	9	7	10	6	13	8	1	2	7
Älvsborgs »	95	11	11	15	4	17	21	4	3	9
Skaraborgs »	80	9	9	8	9	14	21	2	—	8
Värmlands »	76	12	18	10	3	6	20	1	—	6
Örebro »	52	17	8	5	4	4	7	—	—	7
Västmanlands »	46	9	11	12	6	2	2	1	—	3
Kopparbergs »	40	6	8	7	1	5	6	—	—	7
Gävleborgs »	39	10	8	5	3	6	2	1	—	4
Västernorrlands »	56	3	4	10	3	10	15	2	—	9
Jämtlands »	33	3	3	10	5	2	7	—	—	3
Västerbottens »	33	—	—	1	3	10	5	2	5	7
Norrbottens »	27	4	1	—	3	4	7	2	—	6
Summa	1 357	226	175	196	111	205	246	37	15	146
Därav: landsbygd	1 188	182	155	181	100	183	230	34	9	114
städer	169	44	20	15	11	22	16	3	6	32

domshemsreform genomfördes. Sålunda utgjorde platserna i enkelrum vid slutet av 1954 9 623 (26 % av samtliga platser). De två närmast föregående åren var motsvarande relativt 24 resp. 22 %. De relativa talen var väsentligt lägre för specialavdelningarna än för de egentliga ålderdomshemmen, något som är helt naturligt då de förstnämnda är sjukavdelningar. I nedanstående tablå redovisas platsantalet i enkelrum för olika avdelningar.

	Antal platser	därav i enkelrum totalt	i %
Egentligt ålderdomshem	32 665	9 055	28
Sinnessjukavdelning . .	752	138	18
Kronikeravdelning . . .	2 048	215	10
Annan sjukavdelning . .	1 998	215	11
Samtliga	37 463	9 623	26

Den relativa andelen enkelrum inom olika stora hem framgår av efterföljande sammanställning.

Antal platser per hem	Summa platser	därav i enkelrum totalt	i %
—10	1 365	425	32
11—15	4 994	1 255	25
16—20	5 371	1 251	23
21—25	3 813	1 043	27
26—30	2 706	854	32
31—40	3 579	1 156	32
41—50	2 065	566	27
51—75	3 160	1 003	32
76—100	2 241	733	33
101—	8 169	1 337	16

80 av landets ålderdomshem saknar enkelrum, medan 10 hem har enbart enkelrum. Vanligast är att mellan 10 och 30 % av platserna är inrymda i enkelrum; över hälften av hemmen räknas till

År då hemmet togs i bruk	Antal hem		Antal platser		Antal platser i enkelrum	Medeltal platser per hem	
	totalt	i %	totalt	i %			
—1900	226	16,7	7 257	19,4	1 245	32,1	
1901—1910	175	12,9	5 435	14,5	773	31,1	
1911—1920	196	14,4	4 319	11,5	819	22,0	
1921—1925	111	8,2	3 122	8,3	604	28,1	
1926—1930	205	15,1	4 870	13,0	1 152	23,8	
1931—1935	246	18,1	4 391	11,7	1 011	17,8	
1936—1940	37	2,7	848	2,3	179	22,9	
1941—1946	15	1,1	639	1,7	189	42,6	
1947—	146	10,8	6 582	17,6	3 651	45,1	
	Samtliga	1 357	100	37 463	100	9 623	27,6

dessa grupper. Över hälften av platserna i enkelrum redovisas av 15 % av ålderdomshemmen.

En mycket stark skillnad föreligger i den relativa andelen enkelrum mellan nyanordnade hem och övriga. På två

tredjedelar av de förstnämnda var den relativa andelen platser i enkelrum sålunda mellan 50 och 70 % samt på en sjundedel av hemmen över 70 %. Inemot hälften av de äldre hemmen har mindre än 20 % av samtliga platser i enkelrum.

Tab. Ab. Antal ålderdomshem länsvis av olika typ

Län	Hela antalet ålderdomshem	därav antal hem		
		utan godk. specialavdelning	med sinneravdelning	med kronikeravdelning
Stockholms stad . .	7	6	—	1
Stockholms län	75	69	—	6
Uppsala >	35	33	1	2
Södermanlands >	67	62	1	5
Östergötlands >	89	84	2	4
Jönköpings >	74	71	—	3
Kronobergs >	54	50	1	4
Kalmar >	72	65	—	7
Gotlands >	8	7	—	1
Blekinge >	27	23	—	4
Kristianstads >	70	70	—	—
Malmöhus >	92	87	3	4
Hallands >	47	43	—	4
Göteborgs o. Bohus >	63	54	—	9
Älvsborgs >	95	90	1	4
Skaraborgs >	80	74	2	6
Värmlands >	76	65	6	9
Örebro >	52	45	2	7
Västmanlands >	46	46	—	—
Kopparbergs >	40	37	—	3
Gävleborgs >	39	30	1	9
Västernorrlands >	56	52	2	4
Jämtlands >	33	32	1	1
Västerbottens >	33	31	—	2
Norrbottnens >	27	27	—	—
Summa	1 357	1 258	23	99
Därav:				
landsbygd	1 188	1 133	7	54
städer	169	120	16	45

Hemmens ålder. Omkring 1/6 av landets ålderdomshem har tagits i bruk före 1901. En speciellt livlig nybyggnadsperiod kännetecknade perioden 1926—1935; 451 av de ålderdomshem, som var i bruk i slutet av 1954, hade nämligen byggts under denna tioårsperiod. Anledningen till denna starka nybyggnad var en övergångsbestämmelse i fattigvårdslagen, enligt vilken kommunerna före den 1/1 1934 skulle ha löst frågan om ålderdomsvård i enlighet med bestämmelserna i 31 § samma lag. Efter ålderdomshemsreformen 1947 har inemot 150 nya hem färdigställts. I genomsnitt är dessa under senare tid uppförda hem betydligt större än de som byggdes tidigare (ca 45 platser). De hem som byggdes under tioårsperioden 1926—1935 hade i genomsnitt endast ca 20 platser, såsom framgår av tablan överst på föregående sida.

I tab. Aa har en sammanställning gjorts av ålderdomshemmens ålder inom olika län. Det största relativa antalet hem som tagits i bruk före 1901 finns i Örebro, Södermanlands, Hallands, Kristianstads och Jönköpings län; i samtliga

dessa har över 25 % denna ålder. Emellertid har byggnaderna i dessa äldsta hem genomgått omfattande ombyggnader och reparationer som gör att man inte kan ta bara ålderdomshemmens ålder som kriterium på modernitet och kvalitet.

Många äldre hem har genomgått reparationer i stor utsträckning. Så var fallet med bortåt hälften av alla hem som var i bruk vid slutet av 1954.

Förekomsten av specialavdelningar. I anslutning till de egentliga ålderdomshemmen drevs i vissa fall avdelningar för sinnessjuka och kroniskt sjuka. Dessutom fanns vid vissa hem särskilda sjukavdelningar, som inte var godkända för vare sig landstingsgottgörelse eller statsbidrag. Dessa avdelningar utgjorde en synnerligen heterogen grupp; dels ingick i den en del små avdelningar som inrättats vid mindre ålderdomshem, huvudsakligen för att ge en möjlighet till isolering vid hastigt påkommande sjukdomsfall, dels ingick stora avdelningar, som klart avgränsats från det övriga ålderdomshemmet.

Tab. Ac. Antal ålderdomshem, fördelade efter ålder och platsantal

Antal platser per hem	Antal-ålderdomshem	därav tagna i bruk år								
		-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1925	1926-1930	1931-1935	1936-1940	1941-1946	1947—
— 10	159	44	21	25	12	20	29	8	—	—
11— 15	376	57	42	69	38	60	93	8	4	5
16— 20	301	39	52	41	24	57	67	6	2	13
21— 25	167	27	21	21	17	28	20	7	1	25
26— 30	96	11	9	12	3	15	17	4	—	25
31— 40	102	14	12	11	6	12	15	1	1	30
41— 50	45	8	4	5	3	7	4	1	3	10
51— 75	51	10	4	8	5	2	1	—	2	19
76—100	26	7	3	2	1	1	—	1	1	10
101 o. flera	34	9	7	2	2	3	—	1	1	9
Summa	1357	226	175	196	111	205	246	37	15	146
därav ombyggda	658	186	130	123	48	83	78	9	1	—

Antalet hem med specialavdelningar har minskat, vilket även framgick av uppgifterna om platsantalet på dessa avdelningar. Sinnessjukavdelning hade år 1954 endast 23 hem och kronikeravdelning 99 hem. Vissa skillnader i förekomsten av specialavdelningar kan märkas mellan olika län vilket framgår av tab. Ab. Detta beror till stor del på i vilken utsträckning landstingen själva övertagit ansvaret för vården av de kroniskt sjuka. Kronikeravdelningarna är vanligast i Gävleborgs samt Göteborgs och Bohus län. Det största antalet sinnessjukavdelningar finns i Värmlands län, medan tolv län samt Stockholms stad helt saknade denna typ av avdelningar.

Hemmens storlek. Av samtliga hem hade nära 40 % högst 15 platser och ca 80 % högst 30 platser. På dessa hem var endast 17 resp. 48 % av samtliga platser inrymda. I hela riket fanns endast 34 hem med mer än 100 platser; de inrymde emellertid 22 % av det totala platsantalet. I efterföljande sammanställning återges ålderdomshemmens fördelning i storleksgrupper samt antalet platser i var och en av dessa grupper.

Antal platser per hem	Ålderdomshem		Platser	
	antal	%	antal	%
— 10	159	11,7	1 365	3,7
11— 15	376	27,7	4 994	13,3
16— 20	301	22,2	5 371	14,3
21— 25	167	12,3	3 813	10,2
26— 30	96	7,1	2 706	7,2
31— 40	102	7,5	3 579	9,6
41— 50	45	3,3	2 065	5,5
51— 75	51	3,8	3 160	8,4
76—100	26	1,9	2 241	6,0
101—	34	2,5	8 169	21,8
Samtliga	1 357	100	37 463	100

Ålderdomshemmens storlek sammanhänger, som förut nämnts, i viss mån med deras ålder. Under hela tiden från sekelskiftet fram till 1935 sjönk det genomsnittliga platsantalet i de nybyggda hemmen successivt. Därefter har platsantalet i de nybyggda hemmen åter blivit större. Detta har delvis redan framgått av tablån på sid. 47 och belyses ytterligare i tab. Ac. Av denna tabell framgår att såväl de största som de minsta hemmen i genomsnitt är äldre än de medelstora. Sälunda har 80 av de 146 hem som tagits i bruk efter år 1947 mellan 21 och 40 platser. Den relativa andelen hem av olika storlek som tagits i bruk under olika tidsperioder, framgår av nedanstående sammanställning.

Antal platser per hem	Antal hem	därav, i %, som tagits i bruk år						
		1900 o. tidigare	1910 o. tidigare	1920 o. tidigare	1930 o. tidigare	1940 o. tidigare	mellan 1926 o. 1935	1947 o. senare
— 10	159	27,7	40,9	56,6	76,7	100,0	30,8	—
11— 15	376	15,2	26,3	44,7	70,7	97,6	40,7	1,3
16— 20	301	13,0	30,2	43,9	70,8	95,0	41,2	4,3
21— 25	167	16,2	28,7	41,3	68,3	84,4	28,7	15,0
26— 30	96	11,5	20,8	33,3	52,1	74,0	33,3	26,0
31— 40	102	13,7	25,5	36,3	53,9	69,6	26,5	29,4
41— 50	45	17,8	26,7	37,8	60,0	71,1	24,4	22,2
51— 75	51	19,6	27,5	43,1	56,9	58,8	5,9	37,3
76—100	26	26,9	38,5	46,2	53,8	57,7	3,8	38,5
101—	34	26,5	47,1	52,9	67,6	70,6	8,8	26,5
Samtliga	1 357	16,7	29,6	44,0	67,3	88,1	33,2	10,8

Efter 1940 har alltså ytterst få hem med mindre än 20 platser tagits i bruk. Under den stora nybyggnadsperioden efter 1925 fram till mitten av 1930-talet (då 1/3 av de hem som nu är i bruk tillkom) byggdes mest mindre hem; inemot 41 % av hemmen med mellan 10 och 20 platser tillkom således under denna tid, men endast 7 % av hemmen med mer än 75 platser.

I tab. Ad redovisas platsantalet inom olika stora hem fördelat på olika specialavdelningar. Dylika avdelningar förekom betydligt oftare på de stora hemmen än på de små. I de två lägsta storleksgrupperna (högst 15 platser) förekom inga specialavdelningar, medan i den högsta (över 100 platser) dylika av-

delningar upptog över 1/3 av totala platsantalet. Kronikeravdelningar förekom i varje storleksgrupp utom i de två lägsta. Sinnessjukavdelningar, drivna i anslutning till ett egentligt ålderdomshem, förekom inte på hem med mindre än 40 platser.

Antalet vårdtagare och beläggningen på ålderdomshemmen. Antalet vårdtagare på ålderdomshemmen vid slutet av åren 1953 och 1954 framgår av tablån här nedan, i vilken dels redovisas den faktiska beläggningen vid dessa tidpunkter, dels medelbeläggningen per dag under 1954, beräknad genom division av antalet redovisade vård dagar med 365, ävensom totala antalet vård dagar.

	Antal vårdtagare		Ökn. (+) resp. minskn.(-) i % under 1954	I medeltal per dag under 1954	Antal vård dagar under 1954 (i tusental)
	31/12 1953	31/12 1954			
Egentligt ålderdomshem	28 634	29 012	+ 1,3	28 054	10 240
Sinnessjukavdelning	823	664	- 19,3	683	249
Kronikeravdelning	1 918	1 988	+ 3,6	1 962	716
Annan sjukavdelning	1 996	1 887	- 5,6	1 887	689
Samtliga	33 371	33 551	+ 0,5	32 586	11 894

Tab. Ad. Antal platser på olika avdelningar vid ålderdomshem av olika storlek

Antal platser per hem	Antal platser	därav på			
		egentligt ålderdoms- hem	sinnes- sjuk- avdelning	kroniker- avdelning	icke god- känd sjuk- avdelning
— 10	1 365	1 365	—	—	—
11— 15	4 994	4 994	—	—	—
16— 20	5 371	5 307	—	64	—
21— 25	3 813	3 739	—	61	13
26— 30	2 706	2 654	—	52	—
31— 40	3 579	3 449	—	95	35
41— 50	2 065	1 798	58	194	15
51— 75	3 160	2 478	65	346	271
76— 100	2 241	1 574	186	142	339
101—	8 169	5 307	443	1 094	1 325
Summa	37 463	32 665	752	2 048	1 998
Därav:					
landsbygd	23 925	22 893	137	561	334
städer	13 538	9 772	615	1 487	1 664

Antal vård dagar på de olika typerna av avdelningar under 1954 uppgick sammanlagt till ca 11,9 milj., vilket innebär att antalet vårdtagare på landets ålderdomshem utgjorde omkring 32 600 per dag.

För att utröna i vilken utsträckning ålderdomshemmen varit utnyttjade, har med ledning av uppgifterna om platsantal för resp. avdelningar och vård dagar, den genomsnittliga beläggningen uträknats på så sätt att antalet vård dagar satts i relation till antalet platser multiplicerat med 365.

I medeltal hade under 1954 87 % av samtliga platser varit belagda, vilket är exakt samma beläggning som ett år tidigare. Den genomsnittliga beläggningen för de olika avdelningarna för de tre senaste åren framgår av vidstående sammanställning.

Beläggning i %	Antal hem	därav med nedanstående platsantal					
		—15	16—20	21—30	31—50	51—100	101—
— 39	5	4	1	—	—	—	—
40— 49	15	7	6	1	1	—	—
50— 59	46	26	14	3	2	—	1
60— 69	111	47	24	26	11	2	1
70— 79	226	99	56	43	22	4	2
80— 89	339	131	69	53	43	33	10
90— 99	397	133	87	84	49	28	16
100—109	143	56	27	37	11	8	4
110—119	43	21	11	5	5	1	—
120—129	18	6	5	5	1	1	—
130—139	4	2	1	1	—	—	—
140—	2	2	—	—	—	—	—
Samtliga	1 349	534	301	258	145	77	34

ger vid handen att den högsta beläggningen redovisas för hem med 51—75 platser (89,3 %) samt den lägsta beläggningen för de minsta hemmen med högst 10 platser (83,4 %). Skillnaderna mellan de olika storleksgrupperna är emellertid relativt små.

Något större differenser mellan olika grupper framkommer om den genomsnittliga beläggningen beräknas för hem av

Medelbeläggningen
per 100 platser år
1952 1953 1954

Egentligt ålderdomshem	85	86	86
Sinnessjukavdelning	97	98	91
Kronikeravdelning	95	96	96
Annan sjukavdelning	90	92	94

Av de 1 349 ålderdomshem, för vilka genomsnittsbelaeggningen beräknats (8 hem hade ej varit i bruk hela året, varför de utesluts här) hade 20 (1,5 %) en beläggning som understeg 50 %. Mellan 50 och 100 % beläggning redovisas av 1 119 eller 83 % av hemmen. Överbelagda var 210 hem. Ålderdomshemmens fördelning efter den genomsnittliga beläggningen under året för olika stora hem framgår av denna sammanställning.

En beräkning av den genomsnittliga beläggningen för hem av olika storlek

olika ålder, som gjorts i tablån överst på sid. 52.

De nyanordnade hemmen, som tagits i bruk år 1947 eller senare, har i genomsnitt varit uinnyttjade i något lägre grad än övriga hem, något som är helt naturligt då nya hem ej blir fullbelagda med ens, utan pensionärerna flyttar in successivt.

År då hemmet togs i bruk	Genomsnittlig beläggning
—1900	88,0
1901—1910	86,1
1911—1920	84,3
1921—1925	87,5
1926—1930	90,8
1931—1935	87,1
1936—1940	88,9
1941—1946	92,4
1947—	84,6
Samtliga hem 87,0	

Diagrammet på sid. 53 visar beläggningen för olika län samt antal platser i förhållande till invånarantalet över 70 år. Endast de egentliga ålderdomshemmen (inkl. de särskilda sjukavdelningarna) har medtagits. Den högsta genomsnittliga beläggningen redovisas av Blekinge och Västerbottens län med 95 resp. 94 %. Ytterligheten i motsatt

riktning representeras av Gotlands län med 76 %.

Gotlands län har även det lägsta antalet platser i relation till folkmängden över 70 år, nämligen 46 ‰. Låga tal redovisas även av Stockholms stad med 59 samt Malmöhus län med 61 platser. Västernorrlands och Västmanlands län har de relativt flesta vårdplatserna med resp. 104 och 101 per 1 000 personer över 70 år. I genomsnitt för hela riket fanns på ålderdomshemmen 76,8 platser per 1 000 åldringar.

Hemmens driftskostnader. I begreppet driftskostnader har innefattats samtliga kostnader för ålderdomshemmen med undantag av räntor, amorteringar, avskrivningar samt kostnader för nybyggnader och förbättringar av fastigheterna. Däremot har vanliga underhållskostnader såsom reparationer medräknats. Då

Tab. Ae. Driftskostnader på ålderdomshemmens olika avdelningar

	Egentligt ålderdomshem	Sinnes-sjuk-avdelning	Kroniker-avdelning	Egentligt ålderdomshem med ej särredovisad spec.-avd.	Egentligt ålderdomshem	Sinnes-sjuk-avdelning	Kroniker-avdelning	Egentligt ålderdomshem med ej särredovisad spec.-avd.
	1 000-tal kronor				i % av samtliga utgifter			
Underhåll av fastighet	4 667	93	133	511	4,5	3,7	2,9	3,3
Underhåll och komplettering av inventarier	3 995	78	147	550	3,9	3,1	3,2	3,6
Avlöningar, arvoden o. dyl.	48 646	1 368	2 529	7 533	47,5	54,6	55,2	49,2
Pensioner, pensionsavgifter för anställd personal	2 599	158	186	645	2,5	6,3	4,0	4,2
Värme, lyse, renhållning, vatten, tvätt	10 572	233	448	1 526	10,3	9,3	9,8	10,0
Kosthåll	24 052	447	743	2 849	23,5	17,9	16,2	18,6
Beklädnad	1 062	31	31	207	1,0	1,2	0,7	1,4
Läkarvård, medicin, tandvård	2 627	44	251	461	2,6	1,8	5,5	3,0
Flit- och fickpengar	770	11	10	315	0,7	0,4	0,2	2,1
Hyror	184	2	3	78	0,2	0,1	0,1	0,5
Övriga utgifter	3 336	40	101	632	3,3	1,6	2,2	4,1
Summa utgifter	102 510	2 505	4 582	15 307	100	100	100	100

Egentliga ålderdomshem (inkl. särskilda sjukavdelningar) i olika län 1954

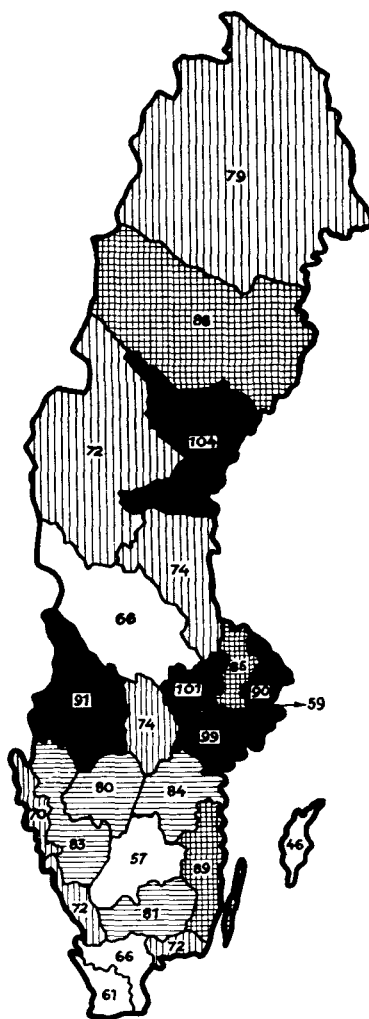
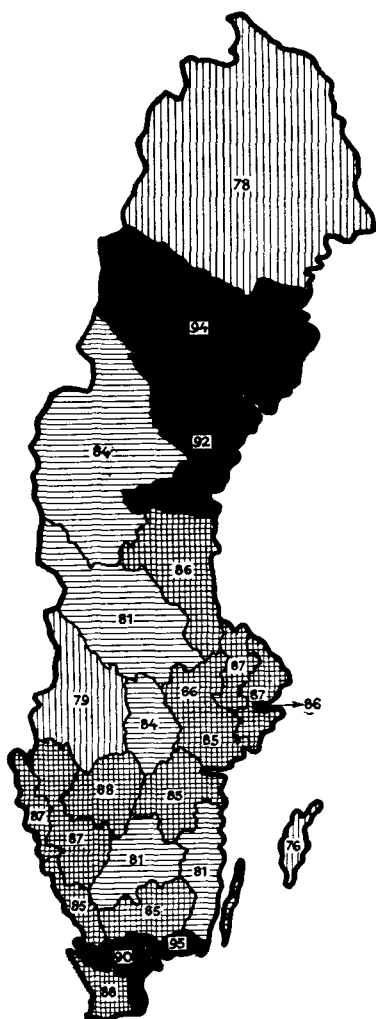
Genomsnittlig beläggning

Under 70 %
 70 - 79 "
 80 - 84 "
 85 - 89 "
 90 % o. däröver

Antal platser per 1000 av
 folkmängden över 70 år

Under 70 platser
 70 - 79 "
 80 - 84 "
 85 - 89 "
 90 platser o. däröver

ålderdomshemmen uppbär vårdtagarnas folkpensioner, och av dessa utbetalar en viss andel till pensionärerna, har denna del frångått inkomsterna. Endast utgifter som täckts av ålderdomshemmens stat har redovisats, däremot inte utgifter som hänförts under den öppna fattigvården. I detta avseende har redovisningen blivit något olika mellan skilda kommuner. Så kan t. ex. kostnaderna för beklädnad och läkarvård för ålderdomshemmens vårdtagare i en del fall belasta den öppna fattigvården, i andra fall ålderdomshemmens stat. En annan redovisningsolikhet som bör uppmärksammas vidläder lönekostnaderna, som av en del kommuner redovisats brutto, men av andra netto, dvs. med avdrag för den ersättning som personalen lämnat för naturaförmåner i form av fri bostad, kost osv.

De totala driftskostnaderna (i ovan angivna betydelse) för ålderdomshemmen i landet uppgick år 1954 till nära 125 milj. kr. De olika delposternas storlek framgår av tab. Ae. Tyvärr kunde en del hem med olika typer av avdelningar av bokföringsmässiga orsaker inte särskilja sina utgifter för var och en av avdelningarna. Sådana hem har redovisats i en särskild grupp: »egentligt ålderdomshem med ej särredovisad specialavdelning», omfattande 47 hem. Redovisningen i övrigt omfattar 1 296 egentliga ålderdomshem, 17 sinnessjukavdelningar samt 48 kronikeravdelningar. I de egentliga hemmen har även inräknats de sjukavdelningar som icke erhåller stats- eller landstingsbidrag.

Inom alla avdelningar var avlöningar, arvoden o. dyl. den största utgiftsposten, och utgjorde omkring hälften av samtliga utgifter. Den upptog en relativt större andel av totalkostnaderna på kroniker- och sinnessjukavdelningarna

än på de egentliga hemmen. Den sedan några år pågående tendensen att avlöningarnas relativa andel av totalkostnaderna ökar, har fortsatt beträffande de egentliga ålderdomshemmen; sålunda utgjorde den relativa andelen 48 % mot 46 % ett år tidigare. Som jämförelse kan nämnas, att för år 1951 motsvarande tal var 40 % och för år 1949 37 %.

Kosthållet, som i genomsnitt omfattade ca 20 % av totalkostnaderna, utgjorde den näst största utgiftsposten. Här redovisar de egentliga hemmen något högre andel än specialavdelningarna.

Av övriga utgiftsposter kan nämnas att värme, lyse, renhållning, vatten och tvätt i genomsnitt upptar ca 10 % av totalkostnaderna samt underhåll av fastighet mellan 3 och 5 %. För sistnämnda post redovisar de egentliga hemmen en något högre siffra än specialavdelningarna.

I det följande kommer olika kategorier av ålderdomshem i kostnadshänseende att jämföras med varandra. Kostnaderna redovisas brutto per vård dag, utan avdrag för inkomster av olika slag. Frågan om hur utgifterna finansieras kommer att behandlas längre fram (sid. 58).

Specialavdelningarna ställde sig betydligt dyrare än de egentliga ålderdomshemmen, huvudsakligen beroende på att större och mer kvalificerad vårdpersonal måste finnas på dessa. Genomsnittskostnaderna per vård dag inom olika avdelningar framgår av nedanstående sammanställning. Som jämförelse har uppgifter för år 1953 även medtagits.

	Kostnad (i kr)		Ökn. i % sedan 1953
	1953	1954	
Egentligt ålderdomshem	10,11	10,44	3,3
Sinnessjukavdelning . .	13,24	14,70	11,0
Kronikeravdelning . . .	14,53	16,50	13,6
Blandade avdelningar .	12,96	13,91	7,3
Samtliga hem	10,61	10,99	3,6

	Kostnad (i kr) per vård dag på de egentliga ålderdomshemmen i dyrortsgrupp			
	2	3	4	5
Underhåll av fastighet	0,48	0,50	0,44	0,36
Underhåll och komplettering av inventarier	0,38	0,44	0,40	0,33
Avlöningar, arvoden o. dyl.	4,03	5,09	5,27	6,69
Pensioner, pensionsavgifter för anställd personal	0,15	0,23	0,28	0,79
Värme, lyse, renhållning, vatten, tvätt	0,89	1,10	1,12	1,46
Kosthåll	2,37	2,46	2,51	2,58
Beklädnad	0,06	0,12	0,17	0,12
Läkarvård, medicin, tandvård	0,21	0,29	0,28	0,32
Flit- och fickpengar	0,04	0,08	0,13	0,14
Hyror	0,01	0,01	0,01	0,09
Övriga utgifter	0,29	0,36	0,37	0,35
Samtliga utgifter	8,91	10,68	10,98	13,23
D:o 1953	8,64	10,24	10,74	13,07

På grund av att specialavdelningarna är så få till antalet, blir det absoluta talet i varje undergrupp så litet, att medeltalsberäkningar blir ytterst osäkra. Av denna anledning kommer analysen i fortsättningen att koncentreras till de egentliga ålderdomshemmen.

Det är framför allt lönerna som förorsakar skillnaderna i dyrortshänseende, vilket framgår av förestående tablå, där för olika poster utgifterna per vård dag inom varje dyrortsgrupp beräknats. Däremot är differenserna mellan olika dyrortsgrupper beträffande kosthållet obetydligt. Spännvidden mellan lägsta

och högsta ortsgupp beträffande avlöningsposten utgjorde 66 % (1953: 74 %). För samtliga utgifter var motsvarande procenttal 48 (51).

Tablån på sid. 56, som återger driftskostnaderna för egentliga ålderdomshem med olika antal vårdplatser, antyder att hem i storleken 25 à 30 platser skulle vara den ur ekonomisk synpunkt mest fördelaktiga. Siffrorna är dock ej helt jämförbara. Så exempelvis ligger de mindre hemmen oftare i lägre dyrortsgrupper, och därigenom blir utgifterna, framför allt lönekostnaderna, avsevärt lägre på småhemmen.

	Kostnad (i kr) per vård dag i hem med nedanstående platsantal						
	-10	11-20	21-30	31-50	51-100	101-	Samtliga
Underhåll av fastighet	0,56	0,56	0,45	0,44	0,43	0,36	0,47
Underhåll och komplettering av inventarier	0,44	0,43	0,40	0,46	0,46	0,25	0,41
Avlöningar, arvoden o. dyl.	4,57	4,55	4,59	4,85	5,89	5,88	4,95
Pensioner, pensionsavgifter för anställd personal	0,26	0,17	0,16	0,16	0,39	0,66	0,26
Värme, lyse, renhållning, vatten, tvätt	0,94	0,94	1,00	1,15	1,33	1,20	1,08
Kosthåll	2,57	2,45	2,42	2,44	2,63	2,29	2,45
Beklädnad	0,06	0,07	0,09	0,11	0,16	0,20	0,11
Läkarvård, medicin, tandvård	0,22	0,25	0,25	0,28	0,32	0,28	0,27
Flit- och fickpengar	0,04	0,05	0,05	0,09	0,10	0,17	0,08
Hyror	0,03	0,01	0,02	0,02	0,04	0,02	0,02
Övriga utgifter	0,33	0,30	0,32	0,36	0,40	0,39	0,34
Samtliga utgifter	10,02	9,78	9,75	10,36	12,20	11,70	10,44

Antal platser per hem	Kostnad (i kr) per vård dag		Ökning i % sedan 1954
	1953	1954	
— 10	9,86	10,02	1,6
11— 15	9,55	9,75	2,1
16— 20	9,59	9,82	2,4
21— 25 }	9,43	9,77	3,4
26— 30 }		9,72	
31— 40	9,88	10,28	4,0
41— 50	10,19	10,54	3,4
51— 75	11,81	11,93	1,0
76—100	11,65	12,56	7,8
101—	11,42	11,70	2,5
Samtliga	10,11	10,44	3,3

För ytterligare belysning av hur de olika kostnaderna förändras med hemmens storlek, lämnas nederst på föregående sida en översikt av de olika utgiftsposterna per vård dag för hem med olika antal vårdplatser. Observera att vissa storleksgrupper till skillnad från ovanstående tablå sammanslagits.

De största hemmen är billigast i drift i avseende på underhåll av fastighet samt komplettering och underhåll av inventarier. Å andra sidan är sådana utgiftsposter som lönerna och pensionerna betydligt mer kostnadskrävande när det gäller de större hemmen. Som förut nämnts är hem med 25 å 30 platser de minst kostnadskrävande och avgörande härför är tydligen i första hand löneposten. Det måste alltid finnas ett visst antal anställda för att ett ålderdomshem överhuvudtaget skall kunna drivas. Samma antal anställda räcker upp till en viss maximal storlek på hemmet. Större hem, däremot, behöver i högre utsträckning specialutbildat folk, kanske en biträdande föreståndarinna, och detta tenderar att öka kostnaderna.

En annan faktor som bör uppmärksammas vid en kostnadsanalys av ålderdomshemmen är beläggningen, dvs. i hur stor utsträckning hemmen utnyttjas. Någon beräkning härav har emellertid ej

verkställts för år 1954, då skiljaktigheterna mellan olika år är ytterst obetydlig. Det visar sig från tidigare år hur oekonomiskt det är om hemmen ej utnyttjas fullt. Praktiskt taget alla poster stiger vid lägre genomsnittsbeläggning och detta gäller samtliga storleksgrupper. Kostnaden brukar vara lägst i de hem som är överbelagda, men denna ordning är givetvis ogynnsam ur trivsel- och vårdsynpunkt.

I tab. Af har kostnaderna per vård dag redovisats för hem av olika ålder

Tab. Af. Utgifterna per vård dag för egentliga ålderdomshem av olika ålder på landsbygd och i städer

År då hemmet togs i bruk	Kostnad (i kr) per vård dag				Ökning i % sedan 1953
	Landsbygd	Städer	Hela riket		
			1954	1953	
—1900	9,90	13,07	11,27	10,86	3,8
1901—1910	9,74	11,97	10,45	9,95	5,0
1911—1920	10,53	11,74	10,69	10,35	3,3
1921—1925	9,82	10,44	10,06	9,80	2,7
1926—1930	9,63	12,11	9,92	9,55	3,9
1931—1935	9,47	11,61	9,63	9,62	0,1
1936—1940	9,66	9,80	9,68	9,48	2,1
1941—1946	9,78	11,42	10,65	10,01	6,4
1947—	10,07	11,66	10,70	10,40	2,9
Summa	9,86	11,93	10,44	10,11	3,3

på landsbygden och i städerna. Dessutom har medtagits motsvarande utgifter för hela riket år 1953 samt den relativa ökningen sedan sistnämnda tidpunkt. De hem som enligt tabellen ställer sig dyrast är de allra äldsta, vilka tagits i bruk redan före år 1900; dessa kostade i genomsnitt 11,27 kr per vård dag. Några större differenser mellan de olika åldersgrupperna kan emellertid icke konstateras. Skillnaden mellan de nya hemmen som tillkommit efter 1947 års ålderdomshemsreform och de gamla

hemmen är ej särskilt stor; de nyanordnade kostade år 1954 10,70 per vård- dag, de gamla 10,38 kr, de nyanordnade hemmen är alltså 3,1 % dyrare än övriga (1953: 3,4 %).

Inte heller de olika utgiftsposterna företer några mer betydande skillnader, vilket framgår av efterföljande sammanställning. Man måste vid en jämförelse mellan de nyanordnade och de gamla ålderdomshemmen även hålla i minnet att det föreligger en viss skillnad i genomsnittstorlek; de nya hemmen är omkring dubbelt så stora som de gamla.

	Kostnad (i kr) per vård dag för	
	gamla hem	nya hem
Underhåll av fastighet . .	0,53	0,26
Underhåll och komplettering av inventarier	0,42	0,34
Avlöningar, arvoden o. dyl.	4,90	5,18
Pensioner, pensionsavgifter för anställd personal . .	0,27	0,23
Värme, lyse, renhållning, vatten, tvätt	1,01	1,39
Kosthåll	2,44	2,48
Beklädnad	0,11	0,09
Läkarvård, medicin, tandvård	0,27	0,27
Flit- och fickpengar	0 08	0,07
Hyror	0,02	0,02
Övriga utgifter	0,33	0,37
Samtliga utgifter	10,38	10,70
D:o 1953	10,06	10,40

Det är också självklart att fastighetsunderhållet är större i de gamla hemmen än i de nybyggda. Skillnaden i avlöningsposten hänför sig till att de nyare hemmen i större utsträckning är belägna på platser i högre dyrortsgrupp samt att de kräver mer specialutbildad personal. Även skillnaden i posten värme, lyse m. m. kan förmodligen hänföras till dyrortsskillnader. Det bör också påpekas att uppvärmningskostnaderna naturligtvis blir högre i de norra delarna av riket. De nya hemmen har dessutom en något lägre genomsnittsbeläggning, ge-

Tab. Ag. Utgifterna (i kr) per vård dag för egentliga ålderdomshem, länsvis på landsbygd och i städer

	Lands- bygd	Stä- der	Hela riket
Stockholms stad	—	14,70	14,70
Stockholms län	10,46	13,16	11,13
Uppsala	9,59	12,00	9,94
Södermanlands	9,76	11,93	10,11
Östergötlands	9,74	11,21	10,22
Jönköpings	9,43	12,09	10,34
Kronobergs	8,37	12,30	8,99
Kalmar	9,24	12,29	9,50
Gotlands	9,98	—	9,98
Blekinge	9,42	10,33	9,71
Kristianstads	8,50	9,88	8,78
Malmöhus	8,80	11,71	9,72
Hallands	8,58	12,08	9,55
Göteb. o. Bohus	9,57	10,15	9,93
Älvsborgs	9,09	13,25	9,90
Skaraborgs	9,00	10,60	9,25
Värmlands	10,55	12,15	10,91
Örebro	10,87	12,26	11,30
Västmanlands	10,64	11,56	10,99
Kopparbergs	11,54	14,26	11,89
Gävleborgs	10,79	8,89	10,20
Västernorrlands	10,98	13,92	11,51
Jämtlands	11,37	—	11,37
Västerbottens	9,92	10,95	10,00
Norrbottens	12,32	14,04	12,79
Summa	9,86	11,93	10,44
D:o 1953	9,60	11,49	10,11

nom att inflyttningen av vårdtagare sker successivt.

I tab. Ag har för varje län beräknats de egentliga ålderdomshemmens driftskostnader per vård dag, dels för landsbygden dels för städerna. Hemmen i städerna är, med undantag av Gävleborgs län, dyrare än de på landsbygden. Skillnaderna mellan olika delar av riket är i stor utsträckning beroende av olikheter i lönekostnader. Den lägsta kostnaden har för landsbygdens ålderdomshem Kronobergs län med 8,37 kr, Kristianstads län med 8,50 kr, och för hemmen i städerna Gävleborgs län med 8,89

Tab. Ah. Inkomsternas storlek för ålderdomshemmens olika avdelningar

	Egentligt ålderdoms- hem	Sinnes- sjuk- avdel- ning	Kro- niker- avdel- ning	Egentligt ålder- domshem med ej särredo- visad spec.-avd.	Egent- ligt ålder- doms- hem	Sinnes- sjuk- avdel- ning	Kro- niker- avdel- ning	Egentligt ålder- domshem med ej särredo- visad spec.-avd.
	1 000-tal kronor				i % av samtliga utgifter			
Statsmedel	158	8	279	130	0,1	0,3	6,1	0,8
Landstingsmedel	1 506	91	1 888	1 088	1,5	3,6	41,2	7,1
Medel från andra kommuner än hemmens ägare	1 849	157	47	386	1,8	6,3	1,0	2,5
Av befattningshavare för na- turafrämåner	6 436	101	213	714	6,3	4,0	4,7	4,7
Vårdavgifter	46 669	761	900	5 047	45,5	30,4	19,6	33,0
Inkomst av särskild verk- samhet	506	5	5	148	0,5	0,2	0,1	1,0
Andra inkomster	513	9	12	563	0,5	0,4	0,3	3,7
Summa inkomster	57 637	1 132	3 344	8 076	56,2	45,2	73,0	52,8
Kommunernas tillskott	44 873	1 373	1 238	7 231	43,8	54,8	27,0	47,2
Summa utgifter	102 510	2 505	4 582	15 307	100	100	100	100

kr. De högsta driftskostnaderna (med undantag för Stockholms stad) redovisas för städernas ålderdomshem i Kopparbergs län med 14,26 kr och för landsbygdens i Norrbottens län med 12,32 kr.

Hemmens finansiering. I tab. Ah har sammanställts hur utgifterna för olika typer av avdelningar har finansierats under år 1954. Statsmedel finansierade 6 % och landstingsmedel 41 % av utgifterna för kronikeravdelningarna. »Medel från andra kommuner än hemmens ägare» innefattar dels de belopp som enligt avtal lämnades av sådana kommuner, vilka har rätt att inackordera sina vårdtagare på hemmet i fråga, dels belopp som annan kommun lämnat för enstaka vårdtagare som vistats på hemmet utan att särskilt avtal träffats. Vanligast var denna ordning vid sinnessjukavdelningarna, vilkas driftskostnader till 6 % täcktes av tillskott från andra kommuner.

Den största inkomstposten var vårdavgifterna, som på de egentliga hemmen täckte 46 % av kostnaderna, på sinnessjukavdelningarna 30 % samt på kronikeravdelningarna 20 %. De bestod dels av vanliga inackorderingsavgifter, dels av folkpensioner minus de andelar som utbetalats till vårdtagarna för privata utgifter.

På kronikeravdelningarna täcktes över 40 % av kostnaderna genom bidrag från landstingen. I detta avseende föreligger en stor skillnad mot tidigare år; 1953 var sålunda motsvarande procenttal 18.

I genomsnitt täckte dessa olika slag av inkomster omkring hälften av driftskostnaderna; resten fick bestridas av kommunernas egna medel. Dyrast för kommunerna var sinnessjukavdelningarna samt de hem som ej särredovisats för olika avdelningar. Kommunernas tillskott har sedan 1953 minskat från 49,7 % till 43,8 % av samtliga driftskostnader vad beträffar de egentliga ålderdomshemmen samt från 49,6 % till

Tab. Ai. Utgifter och inkomster (i kr) per vårdag för olika avdelningar

	Egentligt ålderdoms- hem	Sinnes- sjukav- delning	Kroni- kerav- delning	Egentligt ålderdoms- hem med ej särredovi- sad spec- avd.	Samt- liga
<i>Utgifter</i>					
Underhåll av fastighet	0,47	0,54	0,48	0,46	0,47
Underhåll och komplettering av inventarier	0,41	0,46	0,53	0,50	0,42
Avlöningar, arvoden o. dyl.	4,95	8,03	9,11	6,85	5,29
Pensioner, pensionsavgifter för anställd personal	0,26	0,93	0,67	0,58	0,32
Värme, lyse, renhållning, vatten, tvätt	1,08	1,37	1,61	1,39	1,12
Kosthåll	2,45	2,62	2,68	2,59	2,47
Beklädnad	0,11	0,18	0,11	0,19	0,12
Läkarvård, medicin, tandvård	0,27	0,26	0,90	0,42	0,30
Flit- och fickpengar	0,08	0,06	0,04	0,29	0,10
Hyor	0,02	0,01	0,01	0,07	0,02
Övriga utgifter	0,34	0,24	0,36	0,57	0,36
Summa utgifter	10,44	14,70	16,50	13,91	10,99
<i>Inkomster</i>					
Statsmedel	0,02	0,05	1,01	0,12	0,05
Landstingsmedel	0,15	0,53	6,80	0,99	0,40
Medel från andra kommuner än hemmens ägare	0,19	0,92	0,17	0,35	0,21
Av befattningshavare för naturaförmåner	0,66	0,59	0,76	0,65	0,66
Vårdavgifter	4,75	4,47	3,24	4,59	4,70
Inkomst av särskild verksamhet	0,05	0,03	0,02	0,13	0,06
Andra inkomster	0,05	0,05	0,04	0,51	0,10
Summa inkomster	5,87	6,64	12,04	7,34	6,18
Kommunernas tillskott	4,57	8,06	4,46	6,57	4,81

27,0 % för kronikeravdelningarna, medan för sinnessjukavdelningarna det kommunala tillskottet ökat från 53,3 % till 54,8 %.

Hur det kommunala tillskottet varierar för egentliga ålderdomshem av olika storlek framgår av tablan nedan.

Antal platser per hem	Kommunens utlägg för hemmet per vårdag	
	kr	i % av to- tala drifts- kostna- derna
— 10	4,69	46,8
11— 15	4,21	43,2
16— 20	4,06	41,3
21— 25	4,03	41,2
26— 30	4,10	42,2
31— 40	4,35	42,4
41— 50	4,66	44,2
51— 75	5,49	46,0
76—100	5,67	45,1
101—	5,59	47,8
Samtliga	4,57	43,8

Inga större variationer råder alltså mellan kommunernas relativa tillskott till hemmens finansiering i vad angår hem av olika storlek. Det förefaller dock som om de medelstora hemmen (16—40 platser) skulle kräva ett något lägre kommunalt tillskott än övriga hem; differenserna är emellertid mycket små. Kommuner som är placerade i högre dyrortsgrupper svarar däremot för en relativt större del av kostnaderna än de i lägre dyrortsgrupper, vilket framgår av nedanstående tablå.

Dyrortsgrupp	Kommunens utlägg för hemmet per vårdag	
	kr	i % av to- tala drifts- kostnaderna
2	3,40	38,2
3	4,82	45,2
4	4,86	44,2
5	6,52	49,3

På de nyanordnade hemmen fick kommunerna i genomsnitt lägga till 4,39 kr per vårddag, motsvarande 41,0 % av driftskostnaderna. På övriga hem var kommunernas tillskott 4,61 kr (44,4 %).

Sedan 1953 har kommunernas utlägg minskat från 5,03 kr till 4,57 kr per vårddag. Anledningen härtill är att inkomsten av vårdavgifter ökat från 4,05

kr till 4,75 kr. Även på specialavdelningarna har vårdavgifterna ökat, på sinnessjukavdelningarna från 3,98 kr till 4,47 kr samt på kronikeravdelningarna från 2,49 kr till 3,24 kr.

En sammanfattande översikt av utgifter och inkomster av olika slag per vårddag för olika typer av avdelningar lämnas i tab. Ai.

TABELLER

Tab. 1. Antal understödsfall med fördelning efter familjetyp samt antal understödstagare

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Län	Hela antalet understödsfall	Därav tillhörande familjetypen							Antal vuxna		Antal barn	
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		ensamma barn	män	kvinnor	hem- ma- varan- de ¹	omhän- dertagna av barna- vårds- nämnden
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn					
<i>Landsbygd</i>												
Stockholms län	4 167	998	25	1 042	356	676	1 065	5	2 764	3 139	3 032	108
Uppsala	1 303	313	9	426	34	240	231	—	793	981	652	10
Södermanlands	1 772	438	11	56	141	314	304	4	1 067	1 319	1 026	29
Östergötlands	2 929	685	22	988	180	577	469	8	1 753	2 214	1 462	55
Jönköpings	1 385	364	13	518	80	176	228	6	781	1 002	593	1
Kronobergs	1 402	380	14	421	101	183	300	3	877	1 005	903	20
Kalmar	3 111	798	16	993	185	486	627	6	1 927	2 291	1 924	56
Gotlands	594	171	6	140	60	72	145	—	394	417	501	11
Blekinge	2 453	556	16	739	188	403	547	4	1 522	1 877	1 767	52
Kristianstads	2 407	656	11	755	181	285	517	2	1 469	1 738	1 726	34
Malmöhus	2 185	627	8	679	169	246	448	8	1 329	1 542	1 458	32
Hallands	657	171	6	229	40	85	124	2	386	478	412	12
Göteborgs-Bohus	1 724	508	12	601	112	218	273	—	1 011	1 204	817	21
Älvsborgs	2 385	721	11	762	195	274	422	—	1 428	1 653	1 357	42
Skaraborgs	1 732	459	2	624	121	246	278	2	985	1 269	900	19
Värmlands	4 006	1 009	33	1 202	352	605	802	3	2 449	2 961	2 552	88
Örebro	2 686	678	11	932	154	461	450	—	1 600	1 997	1 292	45
Västmanlands	1 829	422	11	612	160	279	344	1	1 056	1 395	1 175	53
Kopparbergs	3 752	1 008	19	1 049	360	515	800	1	2 342	2 724	2 664	92
Gävleborgs	5 318	1 285	29	1 455	465	998	1 084	2	3 396	4 002	3 500	81
Västernorrlands	6 185	1 477	35	1 840	582	1 004	1 239	8	3 755	4 665	4 185	96
Jämtlands	2 226	640	18	509	231	277	549	2	1 484	1 566	1 897	43
Västerbottens	3 317	797	35	753	267	425	1 039	1	2 296	2 484	3 213	70
Norrbottnens	5 343	1 260	52	1 007	491	682	1 846	5	3 840	4 026	7 024	56
S:a på landsbygden	64 868	16 421	425	18 836	5 255	9 727	14 131	73	40 704	47 949	46 032	1 126
<i>Städer</i>												
Stockholms stad	27 900	8 368	156	7 748	4 128	2 740	4 704	56	15 968	19 320	16 704	1 160
Stockholms län	3 420	736	12	988	374	488	819	3	2 055	2 669	2 141	156
Uppsala	1 513	340	4	435	204	190	339	1	873	1 168	1 124	52
Södermanlands	2 723	664	13	819	299	311	615	2	1 608	2 044	1 930	59
Östergötlands	4 195	1 026	18	1 206	456	586	902	1	2 532	3 150	2 810	182
Jönköpings	1 968	503	5	634	166	231	428	1	1 167	1 459	1 327	27
Kronobergs	473	133	2	132	37	47	122	—	304	338	388	7
Kalmar	1 184	286	7	315	126	151	297	2	741	889	920	13
Gotlands	517	129	10	109	56	94	119	—	352	378	337	30
Blekinge	1 275	298	8	404	128	158	277	2	741	967	863	56
Kristianstads	812	213	10	211	78	111	189	—	523	589	564	18
Malmöhus	9 269	2 340	263	2 693	741	1 062	2 142	8	5 827	6 638	6 301	375
Hallands	940	236	6	280	84	98	231	3	573	693	715	11
Göteborgs-Bohus	11 312	3 163	33	2 948	1 606	1 379	2 178	5	6 755	8 109	7 298	448
Älvsborgs	3 050	785	13	869	312	377	691	3	1 866	2 249	2 090	94
Skaraborgs	1 552	389	8	551	115	197	289	3	883	1 152	855	26
Värmlands	2 817	701	8	945	236	389	535	3	1 633	2 105	1 602	71
Örebro	2 229	557	15	679	252	253	472	1	1 297	1 656	1 534	40
Västmanlands	2 069	472	10	585	246	287	469	—	1 238	1 587	1 592	90
Kopparbergs	1 342	357	6	424	137	144	273	1	780	978	842	48
Gävleborgs	2 019	570	12	605	198	248	386	—	1 216	1 437	1 258	76
Västernorrlands	1 800	441	12	521	160	295	368	3	1 116	1 344	1 143	52
Jämtlands	473	194	3	115	38	33	90	—	320	276	281	5
Västerbottens	942	228	6	312	89	112	194	1	540	707	589	16
Norrbottnens	1 722	490	12	391	219	172	438	—	1 112	1 220	1 556	32
S:a i städerna	87 516	23 643	652	24 917	10 485	10 153	17 567	99	52 015	63 122	56 764	3 144

¹ eller vårdade utom hemmet på fattigvårdens bekostnad

med fördelning på vuxna män, kvinnor samt barn, länsvis

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Län	Hela antalet understödsfall	Därav tillhörande familjetypen							Antal vuxna		Antal barn	
		ensamma män		ensamma kvinnor		gifta par el. samboende		ensamma barn	män	kvinnor	hem- ma- varan- de ¹	ombän- dertagna av barna- vårds- nämnden
		utan barn	med barn	utan barn	med barn	utan barn	med barn					
<i>Städer (forts.)</i>												
därav												
Göteborg	9 975	2 825	27	2 574	1 434	1 194	1 917	4	5 963	7 119	6 350	435
Malmö	5 401	1 356	252	1 452	423	648	1 268	2	3 524	3 791	3 739	166
Norrköping	2 427	561	10	681	253	364	557	1	1 492	1 855	1 649	126
Hälsingborg	1 594	351	2	476	141	165	424	5	972	1 206	1 219	97
Örebro	1 202	323	4	373	138	111	253	—	691	875	802	17
Uppsala	1 250	300	4	334	190	141	280	1	725	945	951	50
Västerås	764	213	3	163	122	84	179	—	479	548	671	56
Borås	1 294	326	5	347	157	127	331	1	789	962	1 020	48
Linköping	770	205	3	232	114	80	136	—	424	562	487	37
Eskilstuna	1 505	315	3	416	185	173	412	1	903	1 186	1 307	40
Gävle	930	246	4	313	129	91	147	—	488	680	608	31
Jönköping	747	230	1	192	54	92	177	1	500	515	538	12
Solna	979	181	—	332	121	151	194	—	526	798	575	19
Karlstad	1 099	277	2	417	91	128	184	—	591	820	574	24
Halmstad	552	137	4	170	51	61	129	—	331	411	403	6
Lund	922	222	7	365	69	96	163	—	488	693	501	51
Karlskrona	732	177	7	219	55	95	179	—	458	548	496	42
Karlskoga	610	149	10	170	64	77	140	—	376	451	469	16
Kalmar	445	113	2	100	56	54	119	1	288	329	366	1
Sundsvall	407	117	3	127	34	52	72	2	241	285	214	11
Södertälje	712	181	—	213	61	95	162	—	438	531	429	23
Uddevalla	432	124	5	136	70	49	98	—	276	353	478	11
Trollhättan	765	184	1	237	62	120	159	2	464	578	430	8
Luleå	632	143	5	138	75	90	231	—	469	534	677	20
Landskrona	674	195	2	208	57	85	127	—	409	477	389	43
Sundbyberg	635	138	6	180	91	93	174	3	411	538	441	61
Motala	614	161	2	178	56	87	130	—	380	451	409	13
<i>Hela riket</i>												
Stockholms stad	27 900	8 368	156	7 748	4 128	2 740	4 704	56	15 968	19 320	16 704	1 160
Stockholms län	7 587	1 734	37	2 030	730	1 164	1 884	8	4 819	5 808	5 173	264
Uppsala	3 816	653	13	861	288	430	570	1	1 666	2 149	1 776	62
Södermanlands	4 495	1 102	24	1 379	440	625	919	6	2 670	3 363	2 956	88
Östergötlands	7 124	1 711	40	2 194	636	1 163	1 371	9	4 285	5 364	4 272	237
Jönköpings	3 353	867	18	1 152	246	407	656	7	1 948	2 461	1 920	28
Kronobergs	1 875	513	16	553	138	230	422	3	1 181	1 343	1 291	27
Kalmar	4 295	1 034	23	1 308	311	637	924	8	2 668	3 180	2 844	69
Gotlands	1 111	300	16	249	116	166	264	—	746	795	838	41
Blekinge	3 728	854	24	1 143	316	561	824	6	2 263	2 844	2 630	108
Kristianstads	3 219	869	21	966	259	396	706	2	1 992	2 327	2 290	52
Malmöhus	11 454	2 987	271	3 372	910	1 308	2 590	16	7 156	8 180	7 759	407
Hallands	1 597	409	12	509	124	183	355	5	959	1 171	1 127	23
Göteborgs o. Bohus . . .	13 036	3 673	45	3 547	1 718	1 597	2 451	5	7 766	9 313	8 115	469
Älvsborgs	5 435	1 506	24	1 631	507	651	1 113	3	3 294	3 902	3 447	136
Skaraborgs	3 284	848	10	1 175	236	443	567	5	1 868	2 421	1 755	45
Värmlands	6 823	1 710	41	2 147	588	994	1 337	6	4 082	5 066	4 154	159
Örebro	4 915	1 235	26	1 611	406	714	922	1	2 897	3 653	2 826	85
Västmanlands	3 898	894	21	1 197	406	566	813	1	2 294	2 982	2 767	143
Kopparbergs	5 094	1 365	25	1 473	497	659	1 073	2	3 122	3 702	3 506	140
Gävleborgs	7 337	1 855	41	2 060	663	1 246	1 470	2	4 612	5 439	4 758	157
Västernorrlands	7 985	1 918	47	2 361	742	1 299	1 607	11	4 871	6 009	5 328	148
Jämtlands	2 699	834	21	624	269	310	639	2	1 804	1 842	2 178	48
Västerbottens	4 259	1 025	41	1 065	356	537	1 233	2	2 836	3 191	3 802	86
Norrbottens	7 065	1 750	64	1 398	710	854	2 284	5	4 952	5 246	8 580	88
S:a för hela riket	152 334	40 064	1 077	43 753	15 740	19 880	31 698	172	92 719	111 071	102 796	4 270

Tab. 2. Antal understödstagare med tilläggs-pension, antal barn i understödda familjer med understödets rättsliga form, länsvis

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Län	Antal understödstagare med tilläggs-pension	Antal barn i understödda familjer med		Antal understödsfall, i vilka utgått					
		särskilt barn-bidrag	bidrags-förskott	enbart fattigv.-under-stöd	enbart kom-munalt pensions-tillskott	enbart under-stöd ur fond el. donation	fattigvård och kom-munalt pensions-tillskott	fattig-vård och under-stöd ur fond etc.	till-hopa
<i>Landsbygd</i>									
Stockholms län	1 468	200	198	4 121	19	10	16	1	4 167
Uppsala >	556	79	12	1 178	118	4	3	—	1 303
Södermanlands >	658	100	53	1 755	6	2	7	2	1 772
Östergötlands >	1 205	154	49	2 683	135	49	40	22	2 929
Jönköpings >	356	51	12	1 277	79	24	—	5	1 385
Kronobergs >	558	131	24	1 334	3	47	—	18	1 402
Kalmar >	1 101	198	65	3 084	1	18	—	8	3 111
Gotlands >	157	67	24	573	—	2	17	2	594
Blekinge >	946	202	78	2 453	—	—	—	—	2 453
Kristianstads >	888	167	105	2 369	6	24	2	6	2 407
Malmöhus >	833	148	76	2 064	10	86	4	21	2 185
Hallands >	171	41	5	654	3	—	—	—	657
Gotteborgs o. Bohus >	809	113	42	1 664	4	50	—	6	1 724
Älvsborgs >	711	68	60	2 302	10	56	5	12	2 385
Skaraborgs >	656	115	29	1 657	4	63	2	6	1 732
Värmlands >	1 386	221	164	3 937	39	—	30	—	4 006
Örebro >	994	135	33	2 464	60	84	43	35	2 686
Västmanlands >	670	91	108	1 714	93	4	11	7	1 829
Kopparbergs >	1 281	250	181	3 577	49	46	67	13	3 752
Gävleborgs >	2 496	451	284	5 209	43	17	29	20	5 318
Västernorrlands >	3 056	477	361	5 890	242	5	47	1	6 185
Jämtlands >	649	182	134	2 150	29	33	—	14	2 226
Västerbottens >	1 227	613	148	3 228	22	40	8	19	3 317
Norrbottnens >	1 738	863	206	5 330	3	—	10	—	5 343
S:a på landsbygden	24 570	5 117	2 451	62 667	978	664	341	218	64 868
<i>Städer</i>									
Stockholms stad . .	5 304	868	3 140	26 620	1 280	—	—	—	27 900
Stockholms län	1 169	160	285	3 392	—	10	1	17	3 420
Uppsala >	475	90	175	1 454	2	37	—	20	1 513
Södermanlands >	546	139	197	2 427	16	195	—	85	2 723
Östergötlands >	2 141	305	410	3 777	213	138	62	5	4 195
Jönköpings >	736	147	106	1 770	1	133	1	63	1 968
Kronobergs >	198	45	16	461	12	—	—	—	473
Kalmar >	305	72	61	1 184	—	—	—	—	1 184
Gotlands >	132	22	1	468	—	—	—	49	517
Blekinge >	604	117	77	1 217	—	35	—	23	1 275
Kristianstads >	196	49	15	784	25	—	1	2	812
Malmöhus >	3 294	335	889	7 765	884	498	49	73	9 269
Hallands >	353	68	51	850	—	57	—	33	940
Gotteborgs o. Bohus >	3 653	691	1 601	10 457	781	11	59	4	11 312
Älvsborgs >	1 125	145	211	2 891	7	81	5	66	3 050
Skaraborgs >	645	126	79	1 400	—	98	—	54	1 552
Värmlands >	1 106	134	160	2 634	168	2	2	11	2 817
Örebro >	823	170	188	1 931	70	165	11	52	2 229
Västmanlands >	755	152	187	1 862	4	140	11	52	2 069
Kopparbergs >	328	54	80	1 148	8	151	6	29	1 342
Gävleborgs >	811	116	174	1 737	45	188	25	24	2 019
Västernorrlands >	850	142	107	1 702	39	38	—	21	1 800
Jämtlands >	133	21	37	473	—	—	—	—	473
Västerbottens >	377	103	42	805	137	—	—	—	942
Norrbottnens >	455	162	135	1 722	—	—	—	—	1 722
S:a i städerna	26 514	4 433	8 424	80 931	3 692	1 977	233	683	87 516

särskilt barnbidrag eller bidragsförskott samt understödsfallens fördelning med avseende på

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Län	Antal understöds-tagare med tilläggs-pension	Antal barn i understödda familjer med		Antal understödsfall, i vilka utgått					
		särskilt barn-bidrag	bidrags-förskott	enbart fattigv.-under-stöd	enbart kom-munalt pensions-tillskott	enbart under-stöd ur fond el. donation	fattigvård och kom-munalt pensions-tillskott	fattig-vård och under-stöd ur fond etc.	till-hopa
<i>Städer (forts.).</i>									
därav									
Göteborg	3 206	610	1 482	9 145	777	—	53	—	9 975
Malmö	1 612	195	604	4 869	495	—	37	—	5 401
Norrköping	1 449	201	292	2 033	212	119	62	1	2 427
Hälsingborg	595	56	185	1 215	198	173	3	5	1 594
Örebro	421	87	139	967	42	152	2	39	1 202
Uppsala	346	83	159	1 248	2	—	—	—	1 250
Västerås	257	48	119	763	1	—	—	—	764
Borås	332	50	92	1 203	—	61	—	30	1 294
Linköping	293	32	76	747	—	19	—	4	770
Eskilstuna	102	75	145	1 351	—	92	—	62	1 505
Gävle	404	75	113	741	9	170	—	10	930
Jönköping	195	17	55	693	1	40	1	12	747
Solna	368	49	113	979	—	—	—	—	979
Karlstad	501	48	55	941	158	—	—	—	1 099
Halmstad	213	35	37	503	—	29	—	20	552
Lund	493	24	54	581	1	275	—	65	922
Karlskrona	317	45	44	689	—	35	—	8	732
Karlskoga	285	56	32	582	22	—	6	—	610
Kalmar	114	19	40	445	—	—	—	—	445
Sundsvall	210	32	25	407	—	—	—	—	407
Södertälje	271	33	51	712	—	—	—	—	712
Uddevalla	143	38	35	472	4	—	6	—	482
Trohelättan	366	36	62	765	—	—	—	—	765
Luleå	115	42	47	682	—	—	—	—	682
Landskrona	305	18	30	478	178	11	7	—	674
Sundbyberg	167	19	44	685	—	—	—	—	685
Motala	298	52	25	614	—	—	—	—	614
<i>Hela riket</i>									
Stockholms stad	5 304	868	3 140	26 620	1 280	—	—	—	27 900
Stockholms län	2 637	360	483	7 513	19	20	17	18	7 587
Uppsala	1 031	169	187	2 632	120	41	3	20	2 816
Södermanlands	1 204	239	250	4 182	22	197	7	87	4 495
Östergötlands	3 346	459	459	6 460	348	187	102	27	7 124
Jönköpings	1 092	198	118	3 047	80	157	1	68	3 353
Kronobergs	756	176	40	1 795	15	47	—	18	1 875
Kalmar	1 406	270	126	4 268	1	18	—	8	4 295
Gotlands	289	89	25	1 041	—	2	17	51	1 111
Blekinge	1 550	319	155	3 670	—	35	—	23	3 728
Kristianstads	1 084	216	120	3 153	31	24	3	8	3 219
Malmöhus	4 127	483	965	9 829	894	584	53	94	11 454
Hallands	524	109	56	1 504	3	57	—	33	1 597
Göteborgs o. Bohus	4 462	804	1 643	12 121	785	61	59	10	13 036
Älvsborgs	1 836	213	271	5 193	17	137	10	78	5 435
Skaraborgs	1 301	241	108	3 057	4	161	2	60	3 284
Värmlands	2 492	355	324	6 571	207	2	32	11	6 823
Örebro	1 817	305	221	4 395	130	249	54	87	4 915
Västmanlands	1 425	243	295	3 576	97	144	22	59	3 898
Kopparbergs	1 609	304	261	4 725	57	197	73	42	5 094
Gävleborgs	3 307	567	458	6 946	88	205	54	44	7 337
Västernorrlands	3 906	619	468	7 592	281	43	47	22	7 985
Jämtlands	782	203	171	2 623	29	33	—	14	2 699
Västerbottens	1 604	716	190	4 033	159	40	8	19	4 259
Norrbottnens	2 193	1 025	341	7 052	3	—	10	—	7 065
S:a för hela riket	51 084	9 550	10 875	143 598	4 670	2 641	574	901	152 384

Glossary in English

allmänt barnbidrag	general childallowance	genomsnitt(lig)	average
andel	share, participation (in)	gift	married
annan hjälp	other form of aid	gift par	married couple
anstaltsvård	institutional care	granskning	examination
antal	number (of)	grupp	group
arvode	fee		
avdelning	section, department, ward	hela	whole
		hem	home
barn	child(ren)	hemunderstöd	relief in the home
barnavårdsnämnd	board of child welfare	hjälp	aid
barnantal	number of children	hög, högre, högst	high, higher, highest
barnbidrag	childrens allowance		
barnfamiljer	families with children	inkomstklass	income group
bearbeta	compile	in natura	in kind
befolkning	population		
beläggning	number of patients under care	kalendermånad	calender month
		kläder	clothes
bidrag	allowance(s)	kommunalt	municipal
bidragsförskott	allowance in advance	kontant	cash
bruk	use	kostnad	cost, charge, expence
båda	both	kronikeravdelning	ward for chronic cases
		kvinnna, kvinnor	woman, women, females
civilstånd	civil status (marital status)	känd	known
		kön	sex
dag	day		
dylik	such, similar	landsbygd	rural district(s)
därav	whereof	lokala	local
		lägre, lägsta	lower, lowest
egentlig	real	län	county
ej	not		
enbart	only	makar med barn	husband and wife with children
ensam	single	makar utan barn	husband and wife without children
erhålla	receive		
		man, män	man, men, males
fall	case	med	with
familj	family	medeltal	average (number), mean
familjetyp	category of family	minderårig	minor(children)
fattigvård	public assistance	minskning	reduction, decrease
fattigvårdssamhälle	municipality	myndighet	authority
fattigvårdsstyrelse	public assistance board	möjlighet	possibility
flera	several		
folkmängd	number of inhabitants	ogift	unmarried
folkpension	national pension	okänd	unknown
fördelning	distribution, grouping		
försörjare	supporter		

olika	different	tilläggpensionär	pensioner with extra pension
område	district, area	traktamente	(daily) allowance (for expenses)
ort	place, locality		
pensionsstyrelsen	The Pensions Commissioners' Board	understöd	relief
pensionstillskott	additional pension	understödsfall	relief case (cases of relief)
pensionär	pensioner	understödsfrekvens	frequency of public assistance
person(er)	person(s)	understöds månader	duration of relief in month
platsantal	number of beds (places)	understöds tagare	duration in receipt of relief
primärmaterial	basic material	undersökning	inquiry, investigation, survey
redovisa	report	uppgift	information
regelbunden	regular	urvalsundersökning	sample
reseutgifter	travelling expenses	utan	without
riket	country	utgifter	expenses, expenditure
riksområde	region of the country	utom	except
rättslig	legal		
saknas	is (are) lacking, missing	varaktighet	duration
samboende	living together	vuxna	adults
samlingsrum	sitting room	vård	care
samtliga	all	vård dagar	period of care in days
sinnessjukavdelning	ward for mental cases	vårdtagare	person under care
sjukavdelning	ward (clinic)	vårdtid	period of care
sjukdom	sickness, disease	värde	value
sjukhusvård	hospital care, treatment		
sjukvård	medical care	ålder	age
sjukvårdsanstalt	hospital, sanatorium	ålderdomshem	homes for the aged
skatt(er)	tax(es)	åldersfördelning	grouping by ages
slut	end	åldersgrupp	age group
slutsats	conclusion	år	year(s)
sociala bidrag	social allowances	åtnjuta	receive
stad (städer)	town(s)		
stickprov	sample	äldre	older (previous)
storlek	size	änka, änklings	widow, widower
särredovisa	report separately		
särskilt barnbidrag	special children's allowance	ökning	increase (subst.)
tillhopa	(added) together	övrigt, övriga	other(s)
tillhöra	belong		